

ΠΑΡΟΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Τοξ. Γραφείο
Κ.Ε.Μ.Π.Α.Θ.
Αριθμός Άδειας
10

ΕΛΤΑ
Hellenic Post

ΕΝΤΥΠΟ ΚΛΕΙΣΤΟ ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 1856/2004 ΚΕΜΠΑ
ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΛΤΑ 2355

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.)
Ίω. Γενναδίου 14 115-21 Αθήναι
Τηλ. 210-72.72.253. Fax: 210-72.72.251
ISSN 1105-7203

Λόγος ν, ακούς
Λόγος ν, ακούς
Λόγος ν, ακούς
Ραδιόφωνο

ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΙΕΡΕΙΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΕΤΟΣ ΝΖ' • ΤΕΥΧΟΣ 9 • ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2008

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

Μηνιαίο περιοδικό για τους ιερείς

Ιωάννου Γενναδίου 14, 115 21 ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 210 72.72.234, Fax: 210 72.72.247
e-mail «Εφημερίον»: lhatzifoti@hotmail.com

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑ
του Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης
Ἑλλάδος κ. ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ:
Κλάδος Ἐκδόσεων
τῆς Ἐπικοινωνιακῆς καὶ Μορφωτικῆς
Υπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

ΕΚΔΟΤΗΣ:
Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου
Ἀρχιμ. Κύριλλος Μισιακούλης
Ἰασίου 1, 11521 Ἀθήνα

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΚΔΟΣΕΩΣ:
Λίτσα Ἰ. Χατζηφώτη

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ:
Νικόλαος Κάλτζιας
Ἰασίου 1, 11521 Ἀθήνα

Στοιχειοθεσία - Ἐκτύπωση - Βιβλιοδεσία
ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἰασίου 1 - 115 21 Ἀθήνα
Τηλ.: 210-7272.356 - Fax 210-7272.380
http://www.apostoliki-diakonia.gr

ΕΞΟΦΥΛΛΟ: Ἀσφαλῶς ὁ ἀναγνώστης θὰ σκέφθηκε βλέποντας τὴ φωτογραφία ὅτι τέτοιες εἰκόνες ἀνήκουν στό... ἀπώτατο παρελθόν καὶ ὅτι ἡ ζωὴ πλέον ἔχει ἀλλάξει. Φυσικὰ δὲν θὰ τοῦ δώσουμε χρόνο νὰ σκεφθεῖ τὴν ποιότητα καὶ τὴν «οὐσιαστικὴ» ἀποτελεσματικότητα τῶν ἀλλαγῶν σημειώνοντας ὅτι ἡ φωτογραφία εἶναι περσινὴ, δηλαδή τοῦ Μαρτίου 2007! Ἡ γελαστὴ γερόντισσα μὲ τὰ ροδαλὰ ἀπὸ τὸ μαρτυρικό κρῦο μάγουλα ζεῖ στὴν Ποκίστα Ναυπακτίας, ὅπου γιὰ τοὺς παλιούς κατοίκους ὁ παραδοσιακὸς τρόπος τῆς καθημερινότητος δὲν ἀλλάξε καὶ πολὺ... Ἡ φωτογραφία προέρχεται ἀπὸ ἐνημερωτικὴ ἔκδοση τῆς Νομαρχιακῆς Αὐτοδιοίκησης Αἰτωλοακαρνανίας (Ἀπρίλιος 2008).

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐπισκοπικὰ Γράμματα Σεβ. Μητροπολίτου Ἀχελώου	σελ. 3
Λαϊκὴ θρησκευτικὴ παράδοση καὶ ἐπαγγελματικὸς βίος τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ κ. Μ. Γ. Βαρβούνη	σελ. 4
Διαφημιστικὲς καμπάνιες Ἀρχιμ. κ. Γρηγορίου Λίχα	σελ. 5
Μποροῦμε ἀκόμα νὰ πιστεῦουμε στὰ θαύματα κ. Ἀθανασίου Ἰ. Δεληκωστοπούλου.....	σελ. 6
Συμβαίνουν - Συνέβησαν - Θὰ Συμβοῦν	σελ. 7-13
Ἡ αἰώνια ἄρπα καὶ τὸ ἐφήμερο χέρι κ. Ἀλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου.....	σελ. 14-15
Ἡ Ἑορτὴ τῆς Ἁγίας Σκέπης κ. Νικολάου Κ. Δρατσέλλα	σελ. 16-17
Κήρυγμα καὶ Παράδοση κ. Γεωργίου Π. Πατρώνου	σελ. 18-20
Βιβλία πὸν λάβαμε κ. Λίτσα Ἰ. Χατζηφώτη	σελ. 21
Ὁρθογραφικὲς Ἐπισημάνσεις κ. Διονυσίου Ἀνατολικιώτου	σελ. 22-23
Μὲ ἀφορμὴ τὴν «Ἡμέρα τῶν Ζώων» κ. Γεωργίου Ἀθ. Τσούτσου	σελ. 23
Περὶ τῆς «βιομηχανίας τῶν μυστηρίων» Πρωτοπρ. κ. Βασιλείου Θερμοῦ	σελ. 24-25
Μεγάλες μορφὲς πὸν ἔφυγαν	σελ. 26
Εἰδήσεις καὶ Σχόλια κ. Κωνσταντίνου Χολέβα	σελ. 27-28
Βιβλιο-Δισκο-παρουσιάσεις	σελ. 29
Ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ: Πρωτ. κ. Στυλιανοῦ Ἀνανιάδη	σελ. 30
Φωτογραφικὰ Σηγμότυπα	σελ. 31

Ἐπισκοπικὰ Γράμματα

Ἀγαπητὲ Συμπρεσβύτερε,

Ἐνα μέρος τοῦ ποιμνίου σου, μικρότερο ἢ μεγαλύτερο, ἔχει ἀποκοπῆ ἀπὸ τὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, θεωρητικὰ καὶ πρακτικὰ. Οἱ πρῶτοι προέρχονται ἀπὸ τὶς τάξεις τῶν λογίων, τῶν μορφωμένων, τῶν ἀντίθετων ἰδεολογικῶν πολιτικοκοινωνικῶν πεποιθήσεων, καὶ οἱ δεύτεροι ἀπὸ τὴν τάξη τῶν ἀδιάφορων, τῶν ψυχρῶν, τῶν κόσμικῶν ἀνθρώπων. Μὲ ποῖο τρόπο πρέπει νὰ ἀντιμετωπίσεις τὴν πραγματικὴ αὐτὴ κατάσταση;

Ὁ συνήθης καὶ εὐκόλος τρόπος εἶναι ἡ κατὰ μέτωπον ἀντίθεση καὶ ἐπίθεση.

Δὲν χρειάζεται νὰ σημειωθεῖ, ὅτι ὁ τρόπος αὐτὸς εἶναι στρατηγικὰ λαθεμένος καὶ τακτικὰ ἀναποτελεσματικὸς. Πρῶτον, διότι, ὡς πρὸς τὰ καθ' ἡμᾶς, τὴν ἑλληνορθόδοξη, δηλαδή, πραγματικότητα, ὅλοι ὅσοι ἔχουν ἀποκοπῆ ἀπὸ τὴ πίστη καὶ τὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας εἶναι Βαπτισμένοι Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί. Αὐτὸ τὸ στοιχεῖο ἔχει βαθύτατη ἐκκλησιολογικὴ σημασία καὶ δὲν πρέπει ἡ ἴδια Ἐκκλησία νὰ τὸ παραθεωρεῖ. Καί, δεύτερον, διότι ἡ κατὰ μέτωπον ἐπίθεση, εἰδικότερα σὲ μᾶς τοὺς Ἕλληνες ἀντιμετωπίζεται μὲ εἰρωνικὰ καὶ χλευαστικὰ σχόλια...

Ἡ ἀποκοπὴ ἑνὸς μέρους τοῦ ὀρθοδόξου ποιμνίου ἀπὸ τὴν πίστη καὶ τὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, πρέπει, κατ' ἀρχὴν, νὰ κατανοηθεῖ στὴ οὐσιαστικὴ βάση του. Στὴν ἀναζήτησή, δηλαδή, τῶν αἰτίων πὸν προ-

κάλεσαν τὸ φαινόμενο αὐτό. Μιὰ τέτοια θεώρηση καταδεικνύει, ὅτι τρία ἦσαν τὰ κύρια αἷτια τοῦ χριστιανικοῦ ἀποχρωματισμοῦ ἑνὸς μέρους τοῦ ὀρθοδόξου πληθυσμοῦ: πρῶτον, ἡ παντελής ἔλλειψη ἐπαρκῶς κατήχησης τοῦ λαοῦ, δεύτερον, ἡ τυπικὴ ἐπιτέλεση τῆς λατρευτικῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας καί, τρίτον, ἡ ραγδαία κοινωνικοπολιτιστικὴ ἀλλαγὴ, τὴν ὁποία προκάλεσε καὶ στὴ Χώρα μας, τὸ σύγχρονο παγκόσμιο πνευματικὸ φαινόμενο τῆς ἑκκοσμικεύσεως. Ἡ διαπίστωση αὐτὴ φανερώνει, ὅτι τὸ ἐν λόγω φαινόμενο δὲν ἀντιμετωπίζεται μὲ μιὰ συναισθηματικὴ φόρτιση καὶ λέκτικὴ ἀντεπίθεση, ἀλλὰ μὲ μιὰ σοβαρὴ, μελετημένη καὶ ἀξιολογὴ προσπάθεια τῆς Ἐκκλησίας, σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς καὶ σὲ ὅλα τὰ ἐπίπεδα.

Ὡς ποιμένας τῆς ἐνοριακῆς μικροδομῆς, προσπάθησε νὰ βελτιώσεις τὸ ἔργο καὶ τὴν εἰκόνα τῆς ἐνορίας σου. Ὅσους δὲν μετέχουν στὴ ζωὴ τῆς ἐνορίας μὴ τοὺς θεωρεῖς ὀριστικὰ χαμένους γιὰ τὴν πίστη καὶ τὴν Ἐκκλησία. Μὴ λησμονεῖς, ὅτι, ἐφ' ὅσον εἶναι βαπτισμένοι χριστιανοί, Ἐσύ, ὡς Προϊστάμενος τῆς ἐνοριακῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινότητος, προσεύχεται καὶ γι' αὐτούς: «Ἐπὶ καὶ τῶν δι' εὐλόγους αἰτίας ἀπολειφθέντων πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν»!

Μὲ πολλὰς εὐχὰς
Ὁ Ἀ. Ε.

Ο μήνας Ὀκτώβριος αποτελεί έναν από τους πλέον επιφορτισμένους με εργασίες μήνα για τον παραδοσιακό επαγγελματικό βίο του λαού μας. Στην καρδιά του φθινοπώρου, λίγο πριν ή φύση βυθιστεί στον χειμέριο ύπνο της, οι άνθρωποι του λαού ρυθμίζουν τις έκρεμότητες των γεωργικών και κτηνοτροφικών εργασιών τους, και ετοιμάζονται για τον χειμώνα που θα έρθει, αλλά και για την άνοιξιιάτικη βλάστηση, άνοιξη και καρποφορία.

Την όριακή αυτή στιγμή, ή παραδοσιακή λαϊκή ευσέβειά μας δεν μπορεί παρά να στρέφεται στον Θεό Δημιουργό, που δωρίζει τα πάντα, μέσα από το εκκλησιαστικό μας έορτολόγιο και τις εορτές της Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας μας. Ἀπό

ἀριθμὸ καὶ λαμπρὰ στὴν μορφολογικὴ τους πολυπλοκότητα βρίσκονται σὲ κάθε γωνιὰ τῆς ἑλληνικῆς γῆς. Οὔτε εἶναι ἀδιάφορο ὅτι κάθε χώρος καὶ κάθε μηχανήμα ἢ ἔργαλειο –ἀκόμη καὶ τὰ σύγχρονα τρακτέρ– ἔχουν τὸν δικό τους «θρησκευτικὸ διάκοσμο». Πίσω ἀπ' ὅλες αὐτὲς τὶς ὑλικὲς ἐκδηλώσεις βρίσκεται ἡ ζέουσα πίστη καὶ ἡ φλογερὴ θρησκευτικὴ τὴν τοῦ λαοῦ μας, ποὺ ἀναγνωρίζει στὴν ὀρθόδοξη Ἐκκλησία μας ἕνα χώρο πνευματικὰ οἰκεῖο καὶ στοργικὰ μητρικό.

Ἀκόμη καὶ στὰ ἀστικά κέντρα, ἀκόμη καὶ στὰ πλέον σύγχρονα τῶν ἐπαγγελμάτων, ἡ θρησκευτικὴ πίστη εἶναι παρούσα καὶ ζωντανή. Ὁ ξύλινος ἢ ὁ ἐπενδυμένος με φυτὰ σταυρὸς στήνεται πάντοτε στὶς κορυφές καὶ στὶς σκεπές καὶ τῶν

πλέον σύγχρονων ἀστικῶν οἰκοδομῶν, ἐνῶ οἱ δρόμοι τῶν ἀστικῶν κέντρων μας, ἀλλὰ καὶ οἱ κῆποι καὶ οἱ αὐλὲς τῶν ἀστικῶν ἀκινήτων μας συχνὰ στολίζονται καὶ νοσηματοδοτοῦνται με προσκυνητάρια. Ἀφήνω ποὺ τὰ εἶδη τῆς σύγχρονης λαϊκῆς θρησκευτικῆς τέχνης εἶναι ἀπὸ τὰ πλέον περιζήτητα στὶς λαϊκὲς ἀγορές

ἀλλὰ καὶ στοὺς ἑορταστικὸς πάγκους τῶν πανηγυριῶν καὶ τῶν ποικίλων πανηγυρικῶν ἢ ἑορταστικῶν ἐκδηλώσεών μας.

Ἡ προβολὴ τοῦ πνευματικοῦ στοῦ ὑλικό, τοῦ θρησκευτικοῦ στοῦ ἐπαγγελματικό, τοῦ ὑπερβατικοῦ στοῦ καθημερινό, ἀποτελεῖ συνήθη τρόπο ἐργασίας τῆς παραδοσιακῆς θρησκευτικῆς συμπεριφορᾶς τοῦ λαοῦ μας. Ἀποτελεῖ ἕνα ἔθιμο τρόπο, μέσα ἀπὸ τὸν ὁποῖο ἡ Ρωμιοσύνη ὀλόκληρη δίνει πνευματικὸ νόημα καὶ στὶς πλέον πεζὲς συλλογικὲς καθημερινότητές μας. Καὶ συνιστᾷ τρόπο ἔμπρακτης βίωσης τῆς θρησκευτικῆς ζωῆς, τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἤθους καὶ τῆς ζωντανῆς ὀρθόδοξης παράδοσής μας.

Ὅλα αὐτὰ ἀπηχοῦνται ζωντανὰ στὰ κάθε εἶδος φθινοπωρινὰ ἔθιμά μας, θρησκευτικὰ καὶ μὴ. Ὅλα αὐτὰ συνιστοῦν τὴν πεμπτοσύνη τῆς λαϊκῆς βιοθεωρίας καὶ κοσμοθεωρίας, ἀλλὰ καὶ τὴ βάση τῆς ιδεολογικῆς συγκρότησης τοῦ λαοῦ μας, ποὺ πιστεύει βαθιὰ καὶ θρησκευεῖ ἐνεργῶς, ἀφήνει δὲ ὅλ' αὐτὰ νὰ ἐκδηλώνονται στὶς καθημερινὲς συνήθειες καὶ ἀσχολίες του, ὡς μία ἐκβαθῆων, γνήσια καὶ δυναμικὴ ὁμολογία καὶ μαρτυρία ὀρθοδοξίας καὶ ὀρθοπραξίας.

Λαϊκὴ θρησκευτικὴ παράδοση καὶ ἐπαγγελματικὸς βίος τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ

Μ. Γ. ΒΑΡΒΟΥΝΗΣ
Ἀναπληρωτὴς Καθηγητῆς
τοῦ Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης

τὴν εὐλογία τοῦ σπόρου στοῦ ναοῦ καὶ τὴν ρύθμιση τῆς σπορᾶς με ἑορτολογικὰ ὀρόσημα, ὡς τὴν χρῆση τῶν ἑορτῶν τῶν ἁγίων γιὰ τὴ σύναψη ἐποχικῶν ἐπαγγελματικῶν συμβάσεων καὶ συμφωνιῶν, ἡ ὀρθοδοξία εἶναι πανταχοῦ παρούσα στὴν καθημερινὴ ζωὴ τῶν Ἑλλήνων.

Αὐτὴ ἡ στενὴ σχέση ἀνάμεσα στὴν λαϊκὴ θρησκευτικότητα καὶ στὸν ἐπαγγελματικό βίο ἐπισημαίνει πόσο βαθειὰ εἶναι ἡ ἐπαφή τοῦ λαοῦ μας με τὴν Ὁρθοδοξία, καὶ πόσο τὸ θρησκευτικὸ συναίσθημα ἔχει ἐμποτίσει κάθε πτυχὴ τῆς κοινωνικῆς καὶ ἀτομικῆς ζωῆς μας. Δὲν εἶναι μόνον οἱ ἅγιοι προστάτες τῶν διαφόρων ἐπαγγελμάτων ποὺ τὸ ἐπισημαίνουν αὐτό, εἶναι καὶ ἡ καθημερινὴ ἀναφορὰ καὶ ἐμπλοκὴ τοῦ θείου, ἀκόμη καὶ στὶς πλέον ἀσήμαντες λεπτομέρειες τῆς Παράδοσής μας. Καὶ ἡ πραγματικότητα αὐτὴ ὑποδεικνύει σαφῶς τὸν ρόλο ποὺ ὁ λαὸς μας ἐπιφυλάσσει γιὰ τὴν Ἐκκλησία του καὶ γιὰ τὴν στέρεη θρησκευτικὴ πίστη του.

Δὲν εἶναι βεβαίως ἄσχετο τὸ ὅτι ὁ λαϊκὸς ἄνθρωπος καθαγιάζει κάθε γωνιὰ τοῦ φυσικοῦ παραγωγικοῦ χώρου του με παρεκκλήσια, ξωκλήσια καὶ προσκυνητάρια, ποὺ χιλιάδες στὸν

ΑΝΑΤΑΡΑΧΗ ἐπικρατεῖ στὶς ἐταιρεῖες τροφίμων, καθὼς ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ὑπηρεσία Διατροφικῆς Ἀσφάλειας (EFSA), μετὰ ἀπὸ διατεταγμένες ἀπὸ τὴν Κομισιὸν ἔρευνες, διαπίστωσε πὼς: ἡ προβολὴ πολλῶν προϊόντων ὡς «θαυματουργῶν» γιὰ τὴν ὑγεία σπανίως ἀναποκρίνεται στὴν πραγματικότητα. Τὸ μέγιστο ποσοστὸ τῶν «πολυχρῶμων μνημμάτων» στεροῦνται ἐπιστημονικῆς βάσης. Ἔτσι «φάνηκε ὅτι ὁ καταναλωτὴς πρέπει νὰ ἀναζητήσει ἄλλοὺς τὶς τροφές ποὺ θὰ τὸν βοηθήσουν νὰ ἀπομακρύνει τοὺς κινδύνους καὶ νὰ κρατήσει σὲ καλὴ κατάσταση τὴν ὑγεία του». Κοντολογίς: «Οἱ διαφημίσεις μᾶς ταΐζουν ψέματα», συνθέτοντας μύθους καὶ ζημιολογίες ἀνευθυνότητας. Τροφὴ λοιπὸν ἄλλοῦ. Ἀλλὰ, ποῦ; Στὸν καταναλωτικό κυκεῶνα ὁ ἄνθρωπος δὲν ξέρει ποῦ νὰ στηριχτεῖ. Τὸ marketing καὶ ἡ κυριαρχία τῶν ἐπιτηδειότερων εἶναι Νόμος. Κάποιοι ψάχνουν γιὰ ποιοτικὴ ζωὴ, ἀλλὰ μένουν στοῦ περιτύλιγμα καὶ τὸ ἀμπαλαζ τῶν «ποιοτικῶν προϊόντων». Θύματα μιᾶς ἐπιπόλαιης εἰκονικῆς πραγματικότητας, με φτιαχτὲς ἀνάγκες καὶ ἀπαιτήσεις, μέσῳ τῶν πολλὰ ὑποσχομένων διαφημίσεων. Κάπως ἔτσι ἔχουν τὰ ἀφορῶντα τὴν ὕλη, τὶς ὑλικὲς τροφές καὶ τὸν «κοσμικὸ» περίγυρο. Σύγχυση· ἀπάτες· ἐκμεταλλεύσεις· ἐφιάλτες· χάος.

Στὸ χῶρο τῆς πνευματικῆς ζωῆς, γιὰ κάποιον ποὺ θέλει νὰ βαδίσει φιλότιμα καὶ περισκεμμένα, ὑπάρχουν πολλές «σταθερὲς ὀρθοδοξίας καὶ ὀρθοπραξίας», με βάσιμα ἐχέγγυα. Οἱ ἀποκρυσταλλωμένες πρακτικὲς τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας δὲν ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὶς διαφημίσεις καὶ τὴν περιρρέουσα ἀτμόσφαιρα. Κι ἂς λένε πὼς «καὶ ὁ Θεὸς παραδέχεται τὶς διαφημίσεις, γι' αὐτό, ἐξάλλου, ὑπάρχουν οἱ καμπάνες». Ἡ ἐκδοχὴ ποὺ ὑπονοοῦν καὶ ἡ ἐρμηνεία ποὺ δίνουν στοῦ εὐφου-

Ἄρχιμ. Γρηγορίου Γ. Λίχα

λόγημα αὐτὸ εἶναι φτηνιάρικες. Δὲν εὐσταθοῦν, καθόσον: «Ὁ Θεὸς οὐκ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ» (Πράξ. 17,24), «στέκει» πολὺ πιὸ «ψηλά». Τὸ ὅτι ὅμως χτυπάει (ἐσωτερικὰ, κυρίως) «καμπάνα», ποὺ κράζει τοὺς φιλότιμους καὶ εὐλκρινεῖς πιστοὺς Του, εἶναι πραγματικότητα. Καὶ μάλιστα, αὐτὴ ἡ καμπάνα εἶναι τόσο ἔντονη, ὥστε παρασιωποῦνται ὅλα τὰ ἄλλα «καμπανάκια» τριγύρω. Κάθε περίπτωση Ἁγίου ὑποδηλώνει τὴν –ἀφανὴ ἢ ἐμφανέστερη– τέτοια καμπάνα, ποὺ τὸν καλεῖ νὰ ζήσει με «ἀπόλυτο τρόπο» τὴ σχέση του με τὸν Χριστό· καὶ ἐπιβάλλει σιγὴ σ' ὅλα τ' ἄλλα, ἀποπροσανατολιστικὰ καμπανάκια. Μιὰ τέτοια εὐγλωττὴ περίπτωση, παρμένη ἀπὸ τὴν ἑορτολογικὴ ἐπικαιρότητα, εἶναι τῶν Ἁγίων Μαρτύρων Σεργίου καὶ Βάκχου (7 Ὀκτωβρίου). Τὰ γεμάτα ἥρωισμό καὶ εὐσέβεια λόγια τους, μπροστὰ στοῦ Μαξιμιανό, δείχνουν με ζηλευτὴ εὐκρίνεια: τί ἔλεγε ἡ καμπάνα τοῦ Θεοῦ μέσα τους, καὶ πὼς αὐτοὶ φρόντισαν νὰ τὸ ἐγκολληθοῦν, καὶ νὰ τὸ διατρανώσουν, στὰ ὦτα τῶν «ἀκουόντων» – φυσικά:

«Μόνον εἰς τὴν ἐπίγειαν ταύτην στρατείαν εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ σὲ ὑπηρετῶμεν ὡς δοῦλοι εὐγνώμονες, ὦ βασιλεῦ! Κωφούς ὅμως καὶ ἀναισθήτους θεοὺς μὴ γένοιτο νὰ προσκυνήσωμεν, ἢ μικρὸν νὰ ἀποχωρισθῶμεν τὸν ἀληθὴ καὶ παντέλειον Θεόν, καὶ ἂν με σίδηρα καὶ πῦρ καταναλώσῃς τὰς σάρκας μας. Διότι δὲν εὐρίσκεται ἄλλον τόσον μακάριον εἰς τὸν κόσμον ὅσον τὸ νὰ πάθῃ τις ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας».

Ἀξίζει νὰ στηρίζουμε μιὰ τέτοια ὑψηπετὴ καὶ ἀγύπνη καμπάνα! «Τὸ προτεινόμενο», τρέφει οὐσιαστικά. Σίγουρα κι ἐγγυημένα.

Μπορούμε ακόμα να πιστεύουμε στα θαύματα;

Σήμερα αναμφιβόλως ή κοινωνία μας περνάει κρίση αξιών στην οποία κυριαρχούν οι δυνάμεις του κακού οι οποίες και επιτείνουν την άπαισιοδοξία μέσα από τη φτώχεια και τη λιτότητα. Διερχόμαστε εποχή συγχύσεως, αποπροσανατολισμού και έσφαλμένων προτεραιοτήτων. Έποχή τεραστίων πνευματικών και κοινωνικών αναγκών. Έποχή θλίψεων, άγχους, κοπώσεως και αδιεξόδων. Έποχή κατά την οποία οι φτωχοί γίνονται φτωχότεροι και οι πλούσιοι πλουσιότεροι.

Σε όλους αυτούς τους ανθρώπους το να μιλήσει κανείς σήμερα για το θαύμα ίσως είναι παράξενο, ενοχλητικό και ουτοπιστικό. Έπειδή όμως όλοι μας ύφιστάμεθα τη φθορά, την πραγματική απειλή ή και τη βίωση των ασθενειών και επειδή το τέρμα του βίου είναι για όλους το ίδιο, κάποια αναφορά στο θαύμα πιθανόν να είναι σωστική για την περαιτέρω πορεία της ζωής του καθενός μας. Πιθανόν μερικοί να πουν ότι μιλάμε για μύθους στο λυκαυγές της τρίτης χιλιετίας. Και εδώ ακριβώς έγκειται ή ουσία του θέματος: Το θαύμα αποτελεί πραγματικότητα ή μύθο;

Στο σύντομο έργο άρθρο θα πρέπει να ξεκαθαρίσουμε για ποιά θαύματα μπορούμε να μιλάμε.

Μιλάμε για την ίαση που έρχεται όταν ή επίσημη έξαντλει τις δικές

Τού κ. Άθαν. Γ. Δεληκωστοπούλου
Καθηγητού Πανεπιστημίου

της δυνατότητας και οι θεράποντες ιατροί σηκώνουν τα χέρια ψηλά και δηλώνουν στους συγγενείς ότι «μόνον ένα θαύμα θα σώσει τόν άνθρωπό τους», που πάσχει, υποφέρει και οδεύει προς τόν θάνατο.

Μιλάμε για τόν θάυμα της έσωτερικής αλλαγής του ανθρώπου που από διώκτης του χριστιανισμού μετεστράφη θαυματουργικώς σε απόστολο και μάρτυρα της πίστεως.

Μιλάμε για τόν θάυμα των άοράτων στον καθένα μας κινδύνων που με τόν φύλακα άγγελο, ναί με τόν φύλακα άγγελο, στο πλευρό μας τους διαφύγαμε και συνεχίζουμε να ζούμε, σαν να μη συνέβη τίποτε.

Μιλάμε για τόν θάυμα της διασώσεώς μας μέσα από τά συντρίμια επί της ασφάλτου ή από τά κύματα του καταποντισμού μας που ό λαός, ό τόσο πιστός και αγαθός έκφράζει πηγαία με τή φράση «Άγιο είχαν και σώθηκαν». Μιλάμε για τά θαύματα του Ίησού Χριστού και των Άποστόλων των άγιων ήρώων της πίστεώς μας και των εικόνων τους.

Τέλος μιλάμε για τόν θάυμα της δημιουργίας και της ζωής που παρ' ότι αυτή «κρέμεται από μία κλωστή», εξακολουθούμε να ζούμε και να υπάρχουμε κάτω από τόν προστατευτικό χέρι του Δημιουργού.

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

Τά Λείψανα του Όσιου Σεραφείμ του Σαρώφ στην Άθήνα

που διαλύει τήν πάχνη της καθημερινότητας και της τριβής με τά ανθρώπινα. Έζησε με αυστηρή μόνωση, έκανε πράγματα που ή σημερινή υλιστική αντιμετώπιση της ζωής αποδοκιμάζει - για να μην πούμε γελοιοποιεί. Τρέφονται με τόν άρτο των άγγέλων, τόν λόγο του Θεού, διδάσκοντας πώς με αυτόν πρέπει να τρέφονται οι ψυχές που αγαπούν τόν Θεό. Η Μονή της Άγίας Τριάδος βρίσκεται κοντά στο Ντιβέγιεβο, ΒΔ της Μόσχας κοντά στο Βόλγα, και αριθμεί 440 μοναχές, από τις οποίες μένουν σ' αυτή οι 240 και οι υπόλοιπες είναι σκορπισμένες σε 17 μετόχια της. Τρεις

Στις 3 Οκτωβρίου μεταφέρθηκαν στην Έλλάδα (για πρώτη φορά εκτός των συνόρων της Ρωσίας) τά τίμια λείψανα του Όσιου Σεραφείμ του Σαρώφ. Μετέβη για τόν σκοπό αυτό στη Ρωσία αποστολή με έπικεφαλής τόν επίσκοπο Θερμοπυλών κ. Ίωάννη. Τά τίμια λείψανα συνοδεύουν ό Άρχιεπίσκοπος Νιζιγκορόντσκι και Άρζαμάς κ. Γεώργιος, ή ήγουμένη της μονής της Άγίας Τριάδος, όπου φυλάσσονται, αδελφές της μονής, κληρικοί και τριακονταμελής χορωδία. Παρέμειναν στον Ί. Ν. Άγίου Τρύφωνος Παλλήνης για λίγες ήμέρες και τήν Κυριακή 5 Οκτωβρίου τελέστηκε εκεί Πολυαρχιερατικό Συλλείτουργο. Προέστη ό Μακαριώτατος κ. Ίερόνυμος. Η μορφή του Όσιου Σεραφείμ του Σαρώφ είναι μία από τις σημαντικότερες μορφές της Όρθοδοξίας όχι μόνο στη Ρωσία, όπου έζησε και ασκήθηκε αλλά και γενικότερα. Χαρακτηρίστηκε ως «Τό ολοφώτεινο άστέρι της Ρωσικής Όρθοδοξίας». Άγιοκατατάχθηκε τόν 1903, ή μνήμη του τιμάται στις 2 Ίανουαρίου και ή ανακομιδή των όστων του στις 19 Ίουλίου. Είναι από εκείνες τις όσιακές μορφές που περιβάλλονται από φως που βγαίνει μέσα από τά πυκνά και παγωμένα δάση της Ρωσίας, φως διάφανο και ζεστό

Άγίες και τρεις διά Χριστόν σαλές αναδείχθηκαν εδώ. Πολύς κόσμος επισκέπτεται για προσκύνημα τή Μονή, που τόν 1927 κλείστηκε από τόν καθεστώς, εκδιώχθηκαν οι μοναχές παίρνοντας όμως τόν λείψανο του Όσιου μαζί τους. Η λειψανοθήκη κατέληξε στο Μουσείο Άθειας και Θρησκείας στην Άγία Πετρούπολη, όπου έντοπίστηκαν τόν 1990 και ταυτίστηκαν με τόν Όσιο από τόν σκουφί, τόν σταυρό και τά έπιμανικά του, στα όποια υπάρχει ή έπιγραφή με τόν όνομά του! Μεταφέρθηκαν στη γυναικεία μονή του Ντιβέγιεβο, τήν όποια είχε υπό τήν πνευ-

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

ματική του καθοδήγηση. Στη Μονή έγκαιριά-στηκε νοσοκομείο για μοναχές, που διαθέτει και πτέρυγες για λαϊκούς. Τα κτίρια που την περιβάλλουν (κελλιά, τράπεζα, σχολή άγιογραφίας, ξενώνες κ.λπ.) τὰ αγόρασαν οί μοναχές ξανά αφού είχαν παραχωρηθεί από τὸ καθεστῶς σέ λαϊκούς. Οί μοναχές διαβάζουν ἐπὶ 24ώρου με βάρδιες τὸ ψαλτήρι καὶ κάθε βράδυ μάλιστα κάνουν ιερὴ πορεία γύρω ἀπὸ τὴν Ἁγία Κανάφκα, μιὰ τάφρο που εἶχε κατασκευαστεῖ με ἐντολή τοῦ Ὁσίου Σεραφεῖμ.

Ἀναγόρευση τοῦ Μητροπολίτου Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου κ. Ἱεροθέου σέ Ἐπίτιμο Διδάκτορα

Με τὴν ἀπονομή «τοῦ ὕψιστου ἀκαδημαϊκοῦ τίτλου», τοῦ Ἐπίτιμου Διδάκτορα, ἀπὸ τὸ Ἐθνικὸ καὶ Καποδιστριακὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν τιμήθηκε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου κ. Ἱεροθέος. Συγκεκριμένα, τὸ Τμήμα τῆς Κοινωνικῆς Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν ὕστερα ἀπὸ πρόταση τῶν Καθηγητῶν κ. Παναγιώτη Χριστινάκη, Μητροπολίτου Γόρτυνος καὶ Μεγαλόπολεως κ. Ἱερεμῖα Φούντα καὶ Ἐπισκόπου Ἀβύδου κ. Κυρίλλου Κατερέλου, ἀποφάσισε ὁμόφωνα νὰ ἀπονεύσει τὸν Σεβασμιώτατο διὰ τῆς Συγκλήτου τοῦ Πανεπιστημίου τὸν τίτλο τοῦ Ἐπιτίμου Διδάκτορος γιὰ τὸ ἔργο καὶ τὴν προσφορά του στὴν ἐπιστήμη τῆς Θεολογίας. Ἡ τελετὴ τῆς ἀναγόρευσης πραγματοποιήθηκε στὴν Μεγάλῃ Αἴθουσα Τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου, τὴν Πέμπτη 25 Σεπτεμβρίου ἔ.ἔ. παρουσία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Νέας Ἰωνίας κ. Κωνσταντίνου ὡς ἐκπροσώπου τοῦ Παναγ. Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου, Σεβ. Μητροπολιτῶν, Κληρικῶν καὶ μοναχῶν, τοῦ Δημάρχου Ναυπάκτου, ἐκπροσώπων ἀρχῶν καὶ φορέων τῆς Ναυπάκτου καὶ πολλῶν Ναυπακτιῶν που μένουν στὴν Ἀθήνα ἢ ταξίδευσαν ἀπὸ τὴν Ναύπακτο γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτό. Ἡ παρουσίαση

τοῦ ἔργου τοῦ τιμωμένου ἔγινε ἀπὸ τὸν Καθηγητὴ τοῦ Τμήματος Κοινωνικῆς Θεολογίας κ. Π. Χριστινάκη, ὁ ὁποῖος παρουσίασε συνοπτικὰ τὰ στοιχεῖα που ἀποδεικνύουν «πλήρως δικαιολογημένη» τὴν ἀπόφαση τῆς Σχολῆς. Τέτοια στοιχεῖα εἶναι, πέρα ἀπὸ τὴν ποιμαντική καὶ ἐκκλησιαστικὴ προσφορά του, ἡ θεολογικὴ παραγωγή, ἡ ἐπιστημονικὴ μεθοδικότητα καὶ ἔρευνα, ἡ ποιμαντικὴ προοπτικὴ, ἡ πολὺπλευρὴ καὶ διεθνὴς ἀναγνώρισή του κ.ἄ. Ὁ Σεβασμιώτατος ἐκφώνησε θεολογικὴ ὁμιλία, ἡ ὁποία εἶχε ὡς θέμα «Τὰ ἑκατὸν πενήκοντα κεφάλαια τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ».

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

Θεμελίωση νέου Ἱ. Ναοῦ στὴ Βουλιαγμένη

Με τὴν παρουσία τοῦ Ἱ. Κλήρου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως, πλήθους εὐσεβῶν χριστιανῶν, τοῦ Δημάρχου Βουλιαγμένης, τῶν Μελῶν τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου καὶ ἄλλων Ἐπισήμων τελέστηκε τὴν Κυριακῇ, 14.09.08, ἡμέρα τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, ἀπὸ τὸν Σεβ. Γλυφάδας κ. Παῦλο, ἡ θεμελίωση τοῦ νέου Ἱ. Ἐν. Ναοῦ «Παναγίας Φανερωμένης» Βουλιαγμένης. Μετὰ τὴν ἀκολουθία τοῦ Ἀγιασμοῦ καὶ πρὶν ἀπὸ τὴν κατάθεση τοῦ Θεμέλιου Λίθου, μίλησαν ἐπικαίρως ὁ Σεβ. καὶ ὁ Δήμαρχος τῆς Πόλεως γιὰ τὰ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Ἱ. αὐτοῦ Ναοῦ, τονίζοντας ὅπως ἰδιαίτερως τὴν συμβολὴ τῶν Κτιτόρων καὶ Μ. Εὐεργετῶν τόσο ἀπὸ αὐτοῦ, δηλαδὴ τοῦ Ἱ. Ναοῦ, ὅσον καὶ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως κ. Ἀθανασίου καὶ κ. Μαρίνης Μαρτίνου, οἱ ὁποῖοι με ἔνθεο ζῆλο πρωτοστατοῦν εἰς «πᾶν ἔργον ἀγαθόν», που ἐπιτελεῖται ἀπὸ τὸν Σεβ. κ.

Παῦλο. Μετὰ ταῦτα, οἱ ὡς ἄνω Εὐεργέτες δεξιώθηκαν ὅλους τοὺς παρευρισκομένους, δείχνοντας καὶ μ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὰ εὐγενικὰ τους αἰσθήματα πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησία καὶ τοὺς πιστοὺς Της.

Ἡ ἑορτὴ τοῦ πολιοῦχου Μυκόνου Ἁγίου Μανουὴλ τοῦ Νεομάρτυρος

Στις 28.09.08 ὁ Σεβ. Σύρου ἱερούργησε στὸν κατάμεστο ἀπὸ πλῆθος Μυκονίων, Ἱ. Μ. Ν. Ζωοδόχου Πηγῆς Μυκόνου, ἐπὶ τῇ ἱερᾷ μνήμῃ τοῦ Προστάτου καὶ Πολιοῦχου Μυκόνου Ἁγίου Μανουὴλ, τοῦ Νεομάρτυρος. Στὸ κήρυγμά του, ὁ Σεβασμιώτατος, ἀναφέρθηκε στὴ ζωὴ τοῦ Νεομάρτυρος, που τὸν χαρακτήρισε ὀλοκάρπωμα θυσίας στὸ βωμὸ τῆς δισχιλιετοῦς ζωῆς τῆς ἀγωνιζόμενης Ἐκκλησίας, καὶ κάλεσε τὰ παιδιά τῆς Μυκόνου νὰ μιμηθοῦν τὸν ἅγιο, ὡς καλὸ οἰκογενειάρχῃ, καθημερινὸ κοινωνικὸ ἐργάτη καὶ ὀλοκληρωμένη Χριστιανικὴ προσωπικότητα. Πρὸ τοῦ πέρατος τῆς Λειτουργικῆς Προσευχῆς, ὁ Σεβ. ἔκανε ἀναφορὰ στὴν ἐπέτειο τῆς συμπλήρωσης 130 χρόνων ἀπὸ τὰ ἐγκαίρια τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ καὶ στοὺς ἱερεῖς, τοὺς ἱεροψάλτες, τοὺς ἐπιτρόπους καὶ τοὺς εὐεργέτες τοῦ Ἱ. Ναοῦ, εὐχαρίστησε ὅσους συνήργησαν στὴν ὑπεραιῶνια λειτουργία του, ἀπένευσε τι-

μητικὲς ἀναμνηστικὲς πλακέτες στοὺς Ἐπιτρόπους, ἄντρες καὶ γυναῖκες, που διακόνησαν καὶ διακονοῦν τὸ Ναὸ καὶ ἀπένευσε τὸ ὄφθικιο τοῦ Οἰκονόμου στὸν Ἐφημέριο τοῦ Ναοῦ, Πρεσβύτερο Ἐμμ. Γαλανάκη, τοῦ ὁποῖου ἐξῆρε τὸ ἐκκλησιαστικὸ ἦθος καὶ τὸν ἱερατικὸ ζῆλο, καθὼς ἀγόγγυστα θεραπεύει τὶς πνευματικὲς ἀνάγκες καὶ τῶν κενῶν Ἐνοριῶν τῆς Σύρου. Στὴ συνέχεια προέστη τῆς πάνδημης καὶ λαμπρῆς λιτανείας τῆς εἰκόνας τοῦ Ἁγίου στὴ Χώρα Μυκόνου. Ὁ Νεομάρτυς Μανουὴλ γεννήθηκε στὰ μέσα τοῦ 18ου αἰῶνα σὲ ἓνα χωριὸ τῶν Σφακίων. Κάτω ἀπὸ τὴν πίεση τοῦ κατακτητῆ σὲ νεαρὴ ἡλικία ἀρνήθηκε τὴν πίστη του. Καταδικασμένος ἀπὸ τύψεις ἐγκατέλειψε τὴν Κρήτη καὶ κατέφυγε στὴ Μύκονο, ὅπου καὶ ἐπέστρεψε στὸ Χριστιανισμό. Οἱ Μυκονιάτες συγκινημένοι ἀπὸ τὴν περιπέτειά του τὸν περιέβαλαν με ἀγάπη, κατανόηση καὶ ἐμπιστοσύνη. Ἐγκαταστά-

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

θηκε στη Μύκονο, νυμφεύθηκε μία Μυκονιάτισσα, απέκτησε 7 παιδιά και εργάστηκε είτε στα χωράφια είτε στα καΐκια, ως ναύτης. Το 1792, όταν ένα Τούρκικο πλοίο έκανε έλεγχο στο καΐκι, στο οποίο δούλευε ο Μανουήλ, κάποιος συγγενής του από την Κρήτη τον κατέδωσε ότι πριν ήταν Μουσουλμάνος. Άλυστοδεμένος μετα-

φέρθηκε στην Χίο. Παρά τις πιέσεις και τα βασανιστήρια, αρνήθηκε να εγκαταλείψει τον Χριστό και την Τρίτη, 16 Μαρτίου του 1792, στις 4 το πρωί, ο Μανουήλ κέρδισε το στέφανο του μαρτυρίου. Τον Άγιο τον τιμούν τόσο η πατρίδα του, η Κρήτη, όσο και η δεύτερη πατρίδα του, η Μύκονος.

«Οί Γιατροί του Κόσμου» στην Ένορία Άγ. Αθανασίου Όξυλίθου

Η Ένορία του Αγίου Αθανασίου Όξυλίθου Εύβοιας, έχοντας την συναίσθηση του χρέους της Εκκλησίας απέναντι στους ένοριτες της, προσπαθεί με κάθε τρόπο να έχει ζωντανή και καθημερινή την παρουσία της, αλλά και έντονο το ενδιαφέρον της ανάμεσα στους ένοριτες της. Έτσι μετά από πρόσκληση του ιερέως κ. Γ. Νάνου, ομάδα οφθαλμιάτρων, με έπικεφαλής τον ιατρό κ. Όδ. Καραγκούνη, επισκέφθηκαν με την κινητή μονάδα «ΙΡΙΣ» το Άγρο-

τικό Ίατρείο Όξυλίθου, το διήμερο 2 και 3 Σεπτεμβρίου και εξέτασαν συνολικά 154 άτομα. Η Κινητή Οφθαλμολογική Μονάδα «ΙΡΙΣ» που λειτουργεί με την ευγενική υποστήριξη της Alpha Bank και είναι χορηγία του Ίδρυματος «Σταύρος Σ. Νιάρχος», πραγματοποιεί επισκέψεις σε απομακρυσμένες περιοχές της Ελλάδας με σκοπό το διαγνωστικό και προληπτικό οφθαλμολογικό έλεγχο του γενικού πληθυσμού.

Τιμητική εκδήλωση της Ι. Μ. Ναυπάκτου για τον π. Άθηναγόρα Καραμαντζάνη

Το διήμερο Κυριακή 28 – Δευτέρα 29 Σεπτεμβρίου ήταν αφιερωμένο από την Ι. Μ. Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου στον π. Άθηναγόρα Καραμαντζάνη, ο οποίος εργάστηκε στην Ναύπακτο ως Ίεροκήρυκας κατά το διάστημα 1960-68 με ζήλο και αποτελεσματικότητα. Φέ-

τος συμπληρώθηκαν 40 χρόνια από την αποχώρησή του από την Ναύπακτο. Ο π. Άθηναγόρας εργάστηκε κατόπιν στην Ι. Μ. Έδεσσης, Πέλλης και Άλμωπίας στα Γιαννιτσά, στην Ι. Μ. Κίτρος και ως σήμερα ως Πνευματικός των Ι. Μονών Όσιου Διονυσίου του έν Όλύμπω και Αγίου Αθανασίου Κολινδρού. Είναι επίσης ευρύτερα γνωστός από τα άρθρα του σε διάφορα χριστιανικά περιοδικά. Στις 28.09.08 τελέστηκε Αρχιερατική θεία Λειτουργία στον Ι. Μ. Ναό Άγ. Δημητρίου, κατά την οποία κήρυξε τον θείο λόγο ο π. Άθηναγόρας. Στο τέλος της Θ. Λειτουργίας ο Σεβ. άπευθυνόμενος στο έκκλησιασμά εξέφρασε την χαρά του και του πληρώματος της Μητροπόλεως για την παρουσία του π. Άθηναγόρα στη Ναύπακτο, αφήνοντας αγαθή μνήμη στην Ι. Μητρόπολη, διότι εργάστηκε με ζήλο, έκταπνησε για την τοπική Εκκλησία τα πολλά του χαρίσματα και

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

φεύγοντας από την Ναύπακτο πήρε την Ναύπακτο μαζί του, από την άποψη ότι τον ακολούθησαν νέοι της Ναυπάκτου, εκ των οποίων δύο είναι οι έπικεφαλής των δύο μοναστικών αδελφότητων που αναφέρθηκαν. Το βράδυ της ίδιας ημέρας πραγματοποιήθηκε τιμητική εκδήλωση στο Πνευματικό Κέντρο της Ι. Μητροπόλεως, κατά την οποία μίλησαν και εξέφρασαν τις αναμνήσεις τους οι Ναυπάκτιοι μαθητές του. Οί όμιλητές αναφέρθηκαν στις αναμνήσεις τους από τον π. Άθηναγόρα, τις έπωφελείς δραστηριότητές του, την λατρευτική παιδεία και την παιδαγωγία που τους προσέφερε, στα ποικίλα χαρίσματά του και εξέφρασαν τις ευχαριστίες και την ευγνωμοσύνη τους. Την εκδήλωση άνοιξε ο Σεβ. κ. Ίερόθεος και έκλεισε ο Σεβ. Αιτωλίας και Άκαρνανίας κ. Κοσμάς, ο οποίος παρευρέθηκε και την παρακολούθησε. Την Δευτέρα το πρωί πραγματοποιήθηκε το έτήσιο Ίερατικό Συνέδριο της Ι. Μητροπόλεως, στο οποίο μίλησαν ο π. Άθηνα-

γόρας, με θέμα «Ό Ίερέυς από μακριά και από κοντά» και ο ήγούμενος της Ι. Μονής Όσιου Διονυσίου του έν Όλύμπω π. Μάξιμος, με θέμα «Οί πειρασμοί του διαβόλου στην ζωή του Ίερέως».

Η «Άλληλεγγύη» στην Αρχιεπισκοπή Τυράνων

Την ευκαιρία να γνωρίσει από κοντά το μεγάλο κοινωνικό έργο της Αυτόκεφάλου Όρθόδοξης Εκκλησίας της Άλβανίας είχε ο διευθύνων σύμβουλος της ΜΚΟ «Άλληλεγγύη» κ. Κων. Δήμητρας κατά τη διάρκεια επίσημων έπαφών με τον Μακ. Αρχιεπίσκοπο Άλβανίας κ. Άναστάσιο στις 9 και 10 Σεπτεμβρίου έ.έ. με τον οποίο συζήτησαν τις δυνατότητες αναπτυξιακής συνεργασίας της Αυτόκεφάλου Όρθόδοξης Εκκλησίας της Άλβανίας με την ΜΚΟ της Εκκλησίας της Ελλάδος σε θέματα κοινωνικής διακονίας δεδομένου ότι κατά τη διάρκεια της 17χρονης ποιμαντορίας του κ. Άναστασίου η Όρθόδοξη Εκκλησία της Άλβανίας έχει αναπτύξει σημαντικό κοινωνικό έργο, το οποίο περιλαμβάνει, αναστηλώσεις Ίερών Μνημείων, ιδρύματα, σχολεία, Άκαδημίες, ανθρωπιστική βοήθεια, περιβαλλοντολογικά κέν-

τρα καθώς και πρότυπη διαγνωστική κλινική στα Τύρανα. Επίσης δρομολογήθηκε ή υπογραφή μνημονίου συνεργασίας σε θέματα κοινωνικής ανάπτυξης μεταξύ της Όρθόδοξου Εκκλησίας της Άλβανίας και της ΜΚΟ «Άλληλεγγύη».

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

Σχολή Έκκλησιαστικής Μουσικής «Ο Άγιος Άρσένιος» στην Ί. Μ. Κερκύρας

Η Ί. Μ. Κερκύρας, Παξών και Διαποντίων Νήσων ανακοινώνει την επαναλειτουργία της Σχολής Έκκλησιαστικής Μουσικής «Ο Άγιος Άρσένιος». Από 1.10.08 στο Πνευματικό Κέντρο της Ί. Μητροπόλεως (Ίόνιος Άκαδημία), το οποίο επισκευάστηκε και ανακαινίστηκε έκ βάθρων, θα λειτουργήσουν τμήματα της

σχολής που απευθύνονται σε όλες τις ηλικίες και είναι και για άνδρες και για γυναίκες. Οί μαθητές θα μπορούν να διδάσκονται τόσο την Βυζαντινή εκκλησιαστική παράδοση όσο και την ντόπια, αλλά και στοιχεία της ευρωπαϊκής μουσικής. Η Σχολή είναι αναγνωρισμένη από το Υπουργείο Πολιτισμού και θα έχει την παροχή αναγνωρισμένων κρατικών πτυχίων, οί κάτοχοι των οποίων θα μπορούν να διδάξουν σε Ώδεια και άλλες σχολές, όπως επίσης και να αναλάβουν ιεροψάλτες ή χοράρχες σε ναούς. Η σπουδή της εκκλησιαστικής μας μουσικής αποτελεί ευκαιρία πνευματικής και έσωτερικής καλλιέργειας για τον καθέναν, όπως επίσης διασώζει αξίες, ιδανικά και την έθνική και τοπική μας ταυτότητα. Η φωτογραφία από την εις Πρεσβύτερον χειροτονία του Διακόνου κ. Γεωργίου Χανδρινού στις 12.10.08 στο Ί. Προσκύνημα του Άγ. Σπυριδώνος.

Άνθρωπιστική βοήθεια στον προσφυγικό καταυλισμό της Πάτρας

1000 κουβέρτες, 1400 κουσέρβες, κιβώτια με φάρμακα, ρούχα, παπούτσια, κλινοσκεπάσματα και είδη έξοπλισμού διένειμε στις 3.10.08 κλιμάκιο της ΜΚΟ «Άλληλεγγύη» σε συνεργασία με την Ί. Μητρόπολη Πατρών στον προσφυγικό καταυλισμό της Πάτρας. Πρόσφυγες και έκτοπισθέντες από την Περσία, το Άφγανιστάν και το Πακιστάν, οί οποίοι ζουν σε άθλιες συνθήκες στον καταυλισμό του λιμανιού της Πάτρας, με ανακούφιση δέχθηκαν την προσφορά ανθρωπιάς που τους πρόσφερε η «Άλληλεγγύη» με τη βοήθεια της τοπικής εκκλησίας. Αξίζει να σημειωθεί ότι η Ί. Μ. Πατρών παρέχει συσσίτιο καθημερινά στους εκατοντάδες πρόσφυγες του καταυλισμού και ήδη υπάρχει ο προγραμματισμός για ένα συντονισμένο σχέδιο δράσης μεταξύ της τοπικής

εκκλησίας και της «Άλληλεγγύης», ώστε να προσφέρεται πιο αποτελεσματική βοήθεια στο συγκεκριμένο πρόβλημα, που αποτελεί πληγή για την πόλη της Πάτρας.

Οί νεανικές Κατηχητικές Συνάξεις στην Ί. Μ. Χαλκίδος

Στις 28.9.08, ξεκίνησαν οί Νεανικές Κατηχητικές Συνάξεις για όλες τις ηλικίες, από τα παιδιά του Δημοτικού Σχολείου ως και τους αποφοίτους και φοιτητές, σε όλες τις Ένορίες της Ί. Μητροπόλεως. Μετά τη Θ. Λειτουργία τελέστηκε σε όλες τις Ένορίες ή Άκολουθία του Άγιασμού για την έναρξη του Κατηχητικού Έργου. Στις Νεανικές Κατηχητικές Συνά-

ξεις, οί οποίες αποτελούν μία πρόσκληση και πρόκληση έλευθερίας, δίδεται ή ιδιαίτερη ευκαιρία και δυνατότητα στους νέους μας να βιώσουν την κατά Θεόν άγωγή και την πνευματική οικοδομή και έτσι να πορευθούν στη ζωή τους μέσα στον κόσμο. Για τον συντονισμό του Κατηχητικού έργου της Τοπικής Έκκλησίας, την Κυριακή 28.9.08 έλαβε χώρα Σύναξη των Κατηχητών της Ί. Μητροπόλεως στο Ί. Προσκύνημα του Όσ. Ίωάννου του Ρώσου, ό Σεβ. κ. Χρυσόστομος έπέδωσε τα Διοριστήρια έγγραφα στους νέους Κατηχητές, Κληρικούς και Λαϊκούς και παράλληλα είχαν όλοι οί συμμετέχοντες την δυνατότητα να συνομιλήσουν, να καταθέσουν προτάσεις και ιδέες ως προς την καλύτερη λειτουργία των Κατηχητικών. Συντονιστής και υπεύθυνος όλης της ποιμαντικής φροντίδας των Κατηχητικών και των Νέων όρίστηκε ό Άρχιμ. Ί. Καραμούζης.

Προσφορά Κοινοτικού Νηπιαγωγείου σε Έρανο Έκκλησίας

Στις 17.08.08, στο τέλος της Θ. Λειτουργίας στον Ί. Ν. Άγ. Παντελεήμονος Harrow (ΒΔ Λονδίνου), πραγματοποιήθηκε ενώπιον του εκκλησιασάματος γενναιόδωρη χρηματική προσφορά του Κοινοτικού Νηπιαγωγείου προς την Έκκλησία Άγ. Παντελεήμονος, υπέρ του Έράνου για την ανέγερση νέου Ί. Ναού. Συγκεκριμένα, ή Διευθύντρια του Νηπιαγωγείου κ. Ά. Κυριακίδου και ή Υποδιευθύντρια Πρεσβύτερα κ. Β. Σαλαπάτα προσέφεραν από τα έσοδα του Νηπιαγωγείου τό ποσό των 15.000 λιρών Άγγλίας. Νά σημειωθεί ότι τό Έλληνικό Κολέγιο Άγ. Παντελεήμονος λειτουργεί αρκετές ήμέρες και ώρες στη διάρκεια της εβδομάδας, προσφέρει μαθήματα ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού, ελληνικής μουσικής και παραδοσιακών χορών. Τό Κοινοτικό Νηπιαγωγείο, λειτουργεί σε καθημερινή βάση, δέχεται 65 νήπια την ήμέρα και επιθεωρείται από ειδική ύπηρεσία

του Άγγλικού Υπουργείου Παιδείας. Ανάμεσα στα έγγεγραμμένα νήπια πολλά προέρχονται από Έλληνορθόδοξες οικογένειες και άλλα από έτερογενείς οικογένειες της γύρω περιοχής.

Η ΑΙΩΝΙΑ ΑΡΠΑ ΚΑΙ ΤΟ ΕΦΗΜΕΡΟ ΧΕΡΙ Τὸ ποιμαντικό ἔργο καὶ οἱ λειτουργίες του

Πρότυπα καὶ παρομοιώσεις

Ὁ ἄνθρωπος κινεῖται στὴ ζωὴ του ἔχοντας πάντοτε ἀνάγκη ἀπὸ παραδείγματα, ὑποδείγματα, πρότυπα, ιδεώδη, παρομοιώσεις. Κάπου πρέπει νὰ στηριχτεῖ γιὰ νὰ δεῖ ἢ νὰ καταλάβει κάτι ἄλλο. Ἀπὸ τὸ οἰκείο προχωρεῖ πρὸς τὸ διαφορετικό καὶ μὲ διαδοχικὲς προσεγγίσεις πλησιάζει καὶ ἀντιλαμβάνεται τὸ μακρινό. Ὁ ἴδιος, ἀπὸ μόνος του χρησιμοποιοῦν αὐτὸν τὸν τρόπο. Ἐπιχειρεῖ νὰ ἀντιληφθεῖ τὸ ἄγνωστο μὲσω τοῦ γνωστοῦ, τὸ μακρινό μὲσω τοῦ κοντινοῦ. Τὰ ἐπιρρήματα: ὡς, ὅπως, καθὼς, σὰν, σάμπως, βρίσκονται στὴν ἡμερησία διάταξη. Τὴν ἴδια μέθοδο χρησιμοποιοῦν καὶ ὅταν ἐπιδιώκει νὰ κάνει κατανοητὰ τὰ ἴδια πράγματα καὶ στοὺς ἄλλους.

Ἡ ἔννοια τοῦ προτύπου ἢ τῶν παρομοιώσεων δὲν ἐξυπηρετεῖ μόνο τὴν κατανόηση ἑνὸς ἄλλου πράγματος ἀλλὰ τίθεται καὶ ὡς στόχος γιὰ τὸ τί πρέπει νὰ ἐπιδιώξουμε καὶ νὰ κατορθώσουμε. Ἀκόμη, στὴ δευτέρη περίπτωση, ὀφείλουμε νὰ βροῦμε καὶ τὰ κατάλληλα μέσα γιὰ νὰ τὸ ἐπιτύχουμε. Ὅφειλω στὸ σημεῖο αὐτὸ νὰ παρατηρήσω ὅτι τὰ πρότυπα εἶναι ἐναλλακτικὰ καὶ μπορεῖ τὸ ἓνα νὰ ὑποδεικνύει τὸ ἄλλο καὶ τανάπαλιν.

Ἐὰν οἱ παρομοιώσεις ἔχουν ἓνα παιδαγωγικὸ χαρακτήρα στὴ μετάδοση καὶ κατανόηση ἐννοιῶν εἶναι χρήσιμα καὶ τὰ σχήματα πού θὰ χρησιμοποιοῦσαμε γιὰ τὴν καλύτερη διαζωγράφιση καὶ ἀπομνημόνευσή τους. Ἐνθυμοῦμαι τὴν ἐντύπωση πού μοῦ εἶχε προξενήσει ἡ χρησιμοποίηση ἀπὸ τὸν Ἀββᾶ Δωρόθεο –στὴν ΣΤ' Διδασκαλία του– τοῦ γεωμετρικοῦ κύκλου ὡς βοηθητικοῦ σχήματος γιὰ τὴν ἀπεικόνιση προσεγγίσεως καὶ ἐγγύτητος τῶν πιστῶν μεταξὺ τους στὸ μέτρο πού πλησιάζουν τὸ κέντρο τοῦ κύκλου πού εἶναι ὁ Χριστὸς (Περὶ τοῦ μὴ κρίνειν τὸν πλησίον, παράγραφος 78).

Ἀσφαλῶς τὰ σχήματα παρέρχονται, ὅπως «παράγει τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου» (Α' Κορινθίους 7, 31), καὶ δὲν ἀνταποκρίνονται πάντοτε στὴν οὐσία τῶν πραγμάτων, πλὴν ὅμως, μᾶς βοηθοῦν στὸ νὰ σχηματίσουμε μιὰ κάποια εἰκόνα ἢ νὰ ἀποκτήσουμε μιὰ ἰδέα γιὰ τὰ πράγματα.

Οἱ φοιτητές μου πάντοτε ἐκτιμοῦσαν τὴ «μη-μοτεχνική» ὑποστήριξη τῶν σχημάτων γιὰ τὴν

Τοῦ κ. Ἀλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου
Ὁμ. Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ἐκμάθηση τῶν κατηγοριῶν τοῦ ποιμαίνειν (ποιὸς καὶ ὡς τί ποιμαίνει ποιόν, πού, πῶς, πότε, γιατί, πρὸς τί, σὲ τί;), τῶν ἀρχῶν (πρόσληψης, συνεργίας, φιλοκαλίας, ἐμπειρίας) καὶ τῶν λειτουργιῶν τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου (μαρτυρίας, λατρείας, κοινωνίας-ἐπικοινωνίας, διακονίας), πού ἀναλύονται ἐκτενῶς στὸ πανεπιστημιακὸ μου σύγγραμμα Ἐπιστήμη καὶ τέχνη τῆς Ποιμαντικῆς (Ἐκδ. Ἀρμός, Ἀθήνα 1997).

Λειτουργικότητα καὶ λειτουργίες

Ἰδιαίτερα μὲ ἀπασχολοῦσε γιὰ τὸ πῶς θὰ γινόταν κατανοητὴ ἡ λειτουργικότητα τῶν τεσσάρων λειτουργιῶν πού μόλις ἀναφέραμε καὶ ἡ σύμπραξή τους στὸ ποιμαντικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας πού στοχεύει στὴν συγκρότηση τῆς Μιᾶς Ποίμνης ὑπὸ τὸν Ἕνα Ποιμένα. Αὐτὲς οἱ λειτουργίες ὅσο καὶ νὰ διαφοροποιοῦνται στὶς μορφές πού θὰ πάρουν ἐνεργοποιούμενες, δὲν αὐτονομοῦνται, δὲν λειτουργεῖ, δηλαδή, ἡ μία ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν ἄλλη ἀλλὰ συντονίζονται, ἔτσι ὥστε ὅλες νὰ σκοπεύουν στὸν ἓνα καὶ μοναδικὸ σκοπὸ πού ἀναφέρθηκε.

Ἔτσι, εἴτε δίδουμε μαρτυρία στὴν ἱεραποστολή, στὸ κήρυγμα, στὴν κατήχηση, στὴ διδασκαλία: εἴτε συναγόμαστε γιὰ νὰ λατρεύσουμε τὸ Θεὸ φιλοκάλως καὶ νὰ ἀγιασθοῦμε στὰ ἱερὰ μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας μας, στὶς ἱερὲς ἀκολουθίες καὶ ἱεροπραξίες καὶ στὸ κατ' ἐξοχὴν Μυστήριον τῆς Θεῆς Εὐχαριστίας στὰ πλαίσια τῆς θείας Λειτουργίας: εἴτε κοινωνοῦμε καὶ ἐπικοινωνοῦμε μεμονωμένα ἢ σὲ μικρὲς καὶ μεγαλύτερες ὁμάδες: εἴτε διακονοῦμε ὑπηρετώντας τὸν ἄνθρωπο στὶς ἀνάγκες του (φτώχεια, ἀρρώστια, ξενιτεία, ἀθλιότητα κοινωνικὴ καὶ ἀτομικὴ): φροντίδα μας εἶναι ὅλες αὐτὲς οἱ ἐνέργειες νὰ δείξουν στὸν ἄνθρωπο τὴ θέση του, πού ἀνήκει καὶ πού εἶναι καλεσμένος νὰ εἰσέλθει. Δηλαδή, ἐνεργώντας κατὰ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλο τρόπο ὀφείλουμε νὰ ἔχουμε συνείδηση τῆς ποιμαντικῆς διαστάσεώς του, δηλαδή, τί ἐξυπηρετεῖ καὶ πού σκοπεύει ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖο ἐνεργοῦμε.

Συχνά, ὅμως, παρεξηγοῦνται οἱ λειτουργίες αὐτὲς ἀπὸ τοὺς ἀσκοῦντες τὸ ποιμαντικὸ ἔργο: ὑπερτονίζονται οἱ μὲν ἐναντι τῶν δέ. Γιὰ τὸν ἓνα πρωτεῖον εἶναι τὸ κήρυγμα, ἡ ἱεραποστολή. Γιὰ τὸν ἄλλο τὸ πιὸ σπουδαῖο εἶναι νὰ εἶσαι καλὸς λειτουργός. Ἄλλοι ὑποστηρίζουν ὅτι σημασία ἔχουν τὰ ἔργα τῆς ἀγάπης καὶ ὄχι ὁ τρόπος πού ἐπικοινωνεῖς μὲ τοὺς ἄλλους. Ὁ καθένας ἀναδεικνύει τὶς δικές του προτεραιότητες καὶ μάλιστα μὲ τρόπο αὐθαίρετο. Τί θὰ βοηθοῦσε ὥστε νὰ ἐπιτευχθεῖ ἀρμονικὰ ἡ ἐπιτέλεση τῶν λειτουργιῶν αὐτῶν στὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας;

Ἡ ὀρχήστρα ὡς σχῆμα

Διάφορες εἰκόνας καὶ σχήματα ἔρχονται στὸ νοῦ. Ποιὰ θὰ ἦταν ἡ καλὴ εἰκόνα πού θὰ ἐξυπηρετοῦσε στὴν περίπτωση πού μᾶς ἀπασχολοῦσε; Μία διαφήμιση γιὰ δομικὰ ὑλικά, πού μεταξὺ τους διαπληκτίζονταν γιὰ τὸ ποιὸ ἦταν τὸ καλύτερο στὴν οἰκοδομὴ μιᾶς κατοικίας καὶ πού χρησιμοποιοῦσε τὸ σχῆμα τῆς ὀρχήστρας μὲ τὰ διάφορα μουσικὰ ὄργανα, ἐνέπνευσε σὲ μένα καὶ τοὺς συνεργάτες μου τὴ λύση.

Αὐθόρμητα μᾶς ἦρθε στὸ νοῦ ὁ 150^{ος} ψαλμός. Ἐκεῖ, ὅλα τὰ ὄργανα συντελοῦσαν καὶ καλοῦνταν νὰ αἰνέσουν τὸ Θεὸ καὶ νὰ Τὸν δοξολογήσουν: ἡ σάλπιγγα, τὸ ψαλτήριον, ἡ κιθάρα, τὸ τύμπανον, τὰ ἔγχορδα καὶ τὰ πνευστά, τὰ εὔχηκα καὶ τὰ παταγωδῶς κροτοῦντα κύμβαλα καὶ μαζί μὲ αὐτὰ κάθε τι πού ἔχει ζωὴ καὶ ἀναπνέει (στίχοι 3-6).

Κάθε ὄργανο, λοιπόν, ἔχει τὴ θέση του στὴν ὀρχήστρα: τὸ ἓνα δὲν παίρνει τὴ θέση τοῦ ἄλλου καὶ ὁ διευθυντὴς ὀρχήστρας βάνει τὸ καθένα στὴ θέση του ἂν τυχὸν θελήσει νὰ ὑπερβεῖ τὶς μουσικὲς ἀρμοδιότητες... Τὸ κάθε ἓνα, βιολί, βιόλα, ἄρπα, βιολοντσέλο μπορεῖ νὰ ὑποστηρίξει ὅτι εἶναι τὸ καλύτερο, τὸ πιὸ ἀναγκαῖο, αὐτὸ πού

πρέπει νὰ θεωρεῖται πρῶτο. Ὁ μάστρος συντονίζει τὸ ὅλο μουσικὸ ἔργο καὶ περνάει, ὡς περὰτης-πορθμεύς, τὴ μελωδία ἀπὸ τὸ ἓνα στὸ ἄλλο ὅσο καὶ μέχρις ἐκεῖ πού εἶναι ἀναγκαῖο ὥστε στὸ τέλος νὰ ἀποδώσουν ὅλα μαζί τὴ συμφωνία.

Ἄν παραστήσουμε τὴν ὀρχήστρα ἢ στὴν προκειμένη περίπτωση ἓνα κουαρτέτο ἐγχόρδων μὲ τὸ διευθυντὴ του καὶ ὡς ὄργανα τὶς ἐπὶ μέρους λειτουργίες τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου, τὴ μαρτυρία, τὴ λατρεία, τὴν κοινωνία-ἐπικοινωνία καὶ τὴ διακονία, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ ἂν ἡ κάθε μία θὰ ἐπιμένει στὰ δικά της, ὁ διευθυντὴς θὰ τὶς δικαιώσει... στὸ τέλος καὶ θὰ τὶς ἀποστομώσει μὲ τὰ λόγια πού ἀκολουθοῦν:

Ἔχετε ὅλες δίκιο! Τὸ ποιμαντικὸ ἔργο ἔχει πράγματι ὅλες αὐτὲς τὶς λειτουργίες: ἀρχίζουμε, λοιπόν, ὅλοι μαζί:

«πᾶσα πνοὴ αἰνεσάτω τὸν Κύριον
ἀλληλοῦσα».

Ὅπως διαπιστώνετε, καὶ οἱ λειτουργίες τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου θέλουν τό... σχῆμα τους. Νὰ εὐχηθοῦμε, τὰ σχήματα νὰ μὴ γίνουν προσχήματα ἀποφυγῆς τοῦ ἔργου. Ἡ κάθε «δοξαρία» ἄλλωστε συντελεῖ στὴ δοξολογία τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων πού ἐργάζονται τὸ ἀγαθόν. Μία ωραία παρομοίωση συγχρόνου ποιητῆ παριστᾷ τὸν Θεὸ σὰν μιὰ μεγάλη αἰώνια ἄρπα, πού τὸ ἐφήμερο χέρι τῶν ἀνθρώπων ξυπνάει τὶς μελωδίες Του.

Κύριε,
Εἶσαι ἡ μεγάλη αἰώνια, ἄρπα
κι εἶμαι τὸ ἐφήμερο χέρι
πού ξυπνάει τὶς μελωδίες σου»
(Τάσος Λειβαδίτης, Συνομιλίες)*

* (Παρατίθεται ἀπὸ τὸν Γεώργιο Σπανό, στὸ ἀφιέρωμα γιὰ τὸν ποιητὴ τοῦ περ. «Ὀδὸς Πανός», τχ. 140 Ἀπρίλιος - Ἰούνιος 2008, σ. 36).

ΤΟ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΚΑΙ ΟΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΟΥ

ἢ κουαρτέτο ἐγχόρδων
(ὁ διευθυντὴς ὀρχήστρας: συντονιστὴς -
πορθμεύς)

«Μία ποικιλία ἐνορχηστρωμένη
ἀρμονικά»

Ἡ Ἑορτὴ τῆς Ἁγίας Σκέπης

Νικολάου Κ. Δρατσέλλα
Θεολόγου Μ.Θ.

Ἡ ἑορτὴ τῆς Σκέπης τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἡ ὁποία ἀναγράφεται στὸ Μέγα Συναξαριστὴ τὴν 1η Ὀκτωβρίου, ἀλλὰ τιμᾶται στὶς 28 Ὀκτωβρίου γιὰ νὰ συμπέσει μὲ τὴν Ἐθνικὴ Ἐπέτειο, ἀνήκει στὶς ἑορτὲς πρὸς τιμὴν τῶν θεομητορικῶν ἀμφίων, δηλαδή τῆς Τιμίας Ἐσθήτος καὶ τῆς Τιμίας Ζώνης καὶ ἔχει ὡς ὑπόθεση τὴν ἐμφάνιση τῆς Θεοτόκου στὸν Ναὸ τῶν Βλαχερνῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ αὐτοκράτορος Λέοντος τοῦ Σοφοῦ (βλ. Ράμφου Ἰω. «Σκέπης, Θεοτόκου Ἑορτὴ», ἄρθρον ἐν Θ.Η.Ε., τόμος 11ος, Ἀθῆναι 1967, στ. 218).

Σύμφωνα μὲ τὸν βίο τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου τοῦ διὰ Χριστὸν σαλοῦ, τὸν ὁποῖο ἔγραψε ὁ Νικηφόρος ὁ πρεσβύτερος καὶ ἐπεξεργάστηκε ὁ Ἁγιολόγος Σέργιος, ἀρχιεπίσκοπος Βλαδιμήρου (βλ. Ράμφου Ἰω. ἔ.α.), ὁ Ἅγιος Ἀνδρέας ὁ διὰ Χριστὸν σαλὸς καὶ ὁ συνοδὸς του Ἐπιφάνιος βρισκόνταν στὸν Ἱερὸ Ναὸ τῆς Παναγίας τῶν Βλαχερνῶν, ἐνῶ ἐτελείτο δοξολογία ὁλονύχτια (P.G. 11,848). Κατὰ τὴν τέταρτη ὥρα τῆς νύχτας ὁ Ἅγιος Ἀνδρέας εἶδε μίαν γυναικείαν μορφή καὶ δίπλα τὸν Ἰωάννη τὸν Πρόδρομο καὶ ἄλλους Ἁγίους ἐνδεδυμένους στὰ λευκά, οἱ ὁποῖοι ἀκολουθοῦσαν μὲ ὕμνωδιες καὶ ἄσματα πνευματικά. Ὅταν ἔφτασε κοντὰ στὸν ἄμβωνα, ρώτησε τὸν Ἐπιφάνιο: «Ὅρας τὴν Κυρίαν καὶ Δέσποιναν τοῦ κόσμου;» (P.G. 111,848). Καὶ ἡ ἀπάντησις τοῦ Ἐπιφανίου ἦταν «Ναί, Πάτερ μου πνευματικέ» (P.G. 111,848).

Καὶ ἐνῶ αὐτοὶ ἐβλεπαν τὸ ὄραμα, ἡ Θεοτόκος, τῆς ὁποίας τὴν μορφή ἐθεῶντο, προσευχόταν κλαίοντας. Μετὰ τὴν προσευχὴ τῆς, πλησίασε στὸ θυσιαστήριον καὶ δεῖξεν γιὰ τὸν λαὸ τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος βρισκόταν σὲ ἐκεῖνο τὸν ναὸ. Καὶ ὅταν τελείωσε τὴν δέησίν της, ἄφησε σὲ ὄλο τὸν λαὸ τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς της, ἀφοῦ τὸ ἀπετύλιξε μὲ τὴν ὠραία σεμνότητα καὶ μὲ τὰ πανάχραντα χέρια της (P.G. 111,848-849). Ὁ ὄσιος Ἀνδρέας καὶ ὁ συνοδὸς του Ἐπιφάνιος ἐβλεπαν γιὰ πολλὴ ὥρα τὸ κάλυμμα

αὐτὸ πάνω ἀπὸ τὸν λαὸ νὰ ἀκτινοβολεῖ τὴν δόξα τοῦ Θεοῦ.

Ὅσο ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος βρισκόταν ἐκεῖ φαίνονταν καὶ ἐκεῖνο. Ὅταν ἡ Θεοτόκος ἀναχώρησε, δὲν ξαναφάνηκε. Τὸ βέβαιο εἶναι ὅτι ἡ Παναγία ἔλαβε αὐτὸ τὸ κάλυμμα μαζί της, ἄφησε ὅμως τὴν χάρι τῆς σὲ ὄσους βρισκόνταν ἐκεῖ (P.G. 111,849). Αὐτὰ τὰ εἶδε ὁ Ἐπιφάνιος μὲ τὴν μεσιτεία τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέα. Διότι, ἐπειδὴ ὁ τελευταῖος εἶχε παρησία πρὸς τὸν Θεό, τοῦ χαριζόταν ὡς δῶρο ἢ θέα τοῦ Θεοῦ καὶ ἀποκοῦσε δόξα (P.G. 111,849).

Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Βλαδιμήρου Σέργιος ἀπέδειξε ὅτι «ἡ ἐν τῷ ναῷ τῶν Βλαχερνῶν ἐμφάνισις, ἐν ὁράματι, τῆς Θεομήτορος εἰς τὸν Ἅγιο Ἀνδρέα καὶ τὸν συνοδὸν του Ἐπιφάνιον, ἐγένετο πιθανῶς κατὰ τὸ β' τέταρτον τοῦ Γ' αἰ., μικρὸν πρὸ τῆς κοιμήσεως τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου (936)» (Ράμφου Σπ. Ἰω. ἔ.α.).

Στὴν Ἑλλάδα στὶς 31 Ὀκτωβρίου 1952 σὲ Ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς Ἱεράρχες τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τονίζεται: «Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ συνεδρίᾳ αὐτῆς εἰσηγουμένου, ὅπως ἡ ἑορτὴ τῆς Ἁγίας Σκέπης τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἀγομένη τῇ 1η Ὀκτωβρίου, συμπανηγυρίζεται τῇ 28ῃ αὐτοῦ ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τελομένην Ἐθνικὴν Ἑορτήν, δεδομένου ὅτι τὸ ἔθνος ἡμῶν ἀνέκαθεν συνέδεσε τὰ μεγάλα αὐτοῦ ἔθνικα γεγονότα μετὰ θρησκευτικῶν ἐκδηλώσεων καὶ δὴ καὶ μάλιστα ἑορταστικῶς ἀπέδωκε τὰ εὐχαριστήρια αὐτοῦ εἰς τὴν Ὑπέρμαχον Στρατηγόν, τὴν ἀείποτε προστατεύσαν καὶ σωτηρίῳ σκέπῃ σκεπάσασαν τὸ εὐσεβὲς τῶν Ἑλλήνων Γένος» («Ἐκκλησία», ἐπίσημον δελτίον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἀριθ. 20, 1 Νοεμβρίου 1952, σελ. 305).

Σύμφωνα μὲ τὸν π. Ἰω. Σπ. Ράμφο «τὴν Ἀκολουθίαν τῆς ἑορτῆς ταύτης ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸ περιεχόμενον τῆς ἔθνικης ἐπετείου τῆς 28ης Ὀκτωβρίου συνέταξεν ὁ ἐν τῷ ἀγωνίῳ Ὁρει

ἕμνογράφος τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας μοναχὸς Γεράσιμος Μικραγιαννανίτης» (Ράμφου Σπ. Ἰω. ἔ.α., στ. 219). Ὅπως παρατηρεῖ ὁ ἀνωτέρω σημειωθεὶς συγγραφεὺς, «ἀνέκδοτοι Ἀκολουθίαι τῆς ἑορτῆς ὡς καὶ ὑπομνήματα, διηγήσεις καὶ ἐγκώμια εὑρηνται εἰς κώδικας τῶν Ἁγίῳ Ὁρει μονῶν» (Ράμφου Σπ. Ἰω., ἔ.α., στ. 219).

Ὁ Μέγας Συναξαριστὴς δικαιολογεῖ τὴν καθιέρωσιν τῆς ἑορτῆς τῆς Ἁγίας Σκέπης ὡς ἑξῆς: «Θυμόμαστε τὴν ἐνδοξὴν φανέρωσιν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου στὶς Βλαχερνες, τὴν ὁποία εἶδαν οἱ Ἅγιοι Ἀνδρέας καὶ Ἐπιφάνιος. Κατὰ τὴν ἑορτὴ εὐχαριστοῦμε τὴν προστάτιδά μας γιὰ τὴν τόση εὐσπλαχνία της καὶ τὴν παρακαλοῦμε νὰ σκεπάζει πάντοτε ἐμᾶς, οἱ ὁποῖοι ζητοῦμε τὴν Σκέπην της. Διότι χωρὶς τὴν Σκέπην καὶ Βοήθειαν τῆς Θεοτόκου εἶναι ἀδύνατον νὰ ζοῦμε πάνω στὴν γῆ ἐμεῖς, οἱ ὁποῖοι παροργίζομε τὸν Θεό. Ἐπομένως ἂν δὲν προσευχόταν γιὰ μᾶς ἡ προστάτιδά μας, κανεὶς δὲν θὰ μᾶς λύτρωνε ἀπὸ τὸς κινδύνους, κανεὶς δὲν θὰ μᾶς διατηροῦσε ἐλεύθερους μέχρι σήμερον. Σὲ

κανένα ἄλλο πρόσωπο δὲν βρίσκομε σκέπην, γιὰ νὰ καταφύγομε, παρὰ μόνο στὴν Δέσποινα τοῦ κόσμου (πρβλ. Κ. Χρ. Δουκάκη, Μέγας Συναξαριστὴς, Ἐκδοσις δευτέρα, Μὴν Ὀκτωβρίου, Ἀθῆναι 1949, σελ. 21).

Ὁ Μέγας Συναξαριστὴς καταλήγει τὸν λόγο του στὴν Ἁγία Σκέπη τῆς Θεοτόκου ὡς ἑξῆς: «Σκέπασον ἡμᾶς ἐν τῇ Σκέπῃ σου ἢ Προστασία ἡμῶν, Παναγία Παρθένε· ἐν ταῖς πονηραῖς ἡμέραις σκέπασον ἡμᾶς. Πᾶσαι γὰρ αἱ ἡμέραι τῆς ζωῆς ἡμῶν πονηραὶ εἰσὶ, καὶ βλέπομεν ἐν αὐταῖς πονηρὰ καὶ πράττομεν ἐν αὐταῖς πονηρὰ, θησαυρίζοντες ἐαυτοῖς ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς. Ἀπασαὶ δὲ αἱ πονηραὶ ἐκεῖναι ἡμῶν ἡμέραι χρήζουσι τῆς σῆς, πανευσπλαγγνοῦ Σκέπης. Σκέπασον οὖν ἡμᾶς ἐν πάσαις ταῖς ἡμέραις ἡμῶν, μάλιστα δὲ ἐν τῇ δεινῇ ἡμέρᾳ, ἐν ἣ ἡ ψυχὴ ἡμῶν μέλλει τοῦ σώματος χωρισθῆναι, πρόσθηθι ἡμῖν εἰς βοήθειαν, καὶ σκέπασον ἡμᾶς ἐκ τῶν ἐναερίων πονηρῶν πνευμάτων· ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ φοβερᾷ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως σκέπασον ἡμᾶς ἐν τῇ μυστικῇ σου Σκέπῃ, Ἀμήν» (Κ. Χρ. Δουκάκη, ἔ.α.).

Ἡ Ἁγία Σκέπη.
Ἀπὸ τὸν Ἱ. Ναὸ
Ἁγίας Σκέπης
τῆς «Χριστιανικῆς
Ἐστίας» Πατρῶν.
Ἔργο τοῦ ἀγιογράφου
Γερβασιίου.

Κήρυγμα και Παράδοση (α')

Εισαγωγικά

Τὰ τελευταία χρόνια έχω ασχοληθεί πιό έντατικά και συστηματικά με τὴ θεολογία τοῦ Ὁρθόδοξου κηρύγματος, ιδιαίτερα στὴν πατερική ἐρμηνευτική παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας, ὡς βασικοῦ συστατικοῦ στοιχείου τῆς ποιμαντικῆς καὶ κατηχητικῆς διακονίας. Πρὶν ἀπὸ μερικὰ χρόνια, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Χριστόδουλος με τίμησε καὶ αὐτὸς με τὸ νὰ μοῦ ἀναθέσει τὴν εὐθύνη τῆς θεολογικῆς ἐρμηνείας τῶν Εὐαγγελικῶν καὶ Ἀποστολικῶν περικοπῶν σὲ εἰδικὸ κηρυγματικὸ σεμινάριο γιὰ ὅλους τοὺς θεολόγους ἱερεῖς καὶ ἱεροκήρυκες τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, με ἀποτέλεσμα στὸ τέλος νὰ ἐκδοθεῖ καὶ ἓνα δίτομο θεολογικὸ κυριακοδρόμιο με τίτλο *Θεολογία καὶ Κήρυγμα* (Ἀθήνα 2003, σελ. 670), ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἐξάλλου, ἡ ἐμπειρία μου ἐπὶ πενήντα καὶ πλέον χρόνια στὸ κατηχητικὸ, κηρυγματικὸ καὶ ἱεραποστολικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας, εἴτε στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Κύπρου, εἴτε καὶ σὲ Μητροπόλεις εὐθύνης τῶν Πατριαρχείων Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ἀλεξανδρείας, διαμόρφωσε μέσα μου τὶς βασικὲς παραμέτρους τῆς παρέμβασης τῆς θεολογίας καὶ τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου, ὅπως αὐτὴ παρουσιάστηκε στὴν μακραίωνα παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἔτσι, ἡ πρακτικὴ ἐμπειρία καὶ ἡ θεολογικὴ ἐνασχόληση με τὸ θέμα, μοῦ δίνει τὴ δυνατότητα μιᾶς σύντομης σφαιρικῆς παρουσίας στὸ κείμενο αὐτὸ τῶν βασικῶν γνωρισμάτων τοῦ Ὁρθόδοξου κηρύγματος, ἐπ' ὠφελεία τῶν ἱεροκηρύκων, ἀλλὰ καὶ τοῦ Λαοῦ, ὥστε ἡ ἀκρόαση τῶν ἱερῶν Ἀναγνωσμάτων κατὰ τὶς διάφορες μορφές τῆς λατρείας νὰ ἀποβαίνει

Γεωργίου Π. Πατρώνου
Ὁμοσ. Καθηγητοῦ
Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

πάντοτε ἐνδιαφέρουσα καὶ καρποφόρος πρὸς πνευματικὴ οἰκοδομὴ ὅλων μας.

1. Θεία Λειτουργία καὶ Κήρυγμα

Ἡ θεία Λειτουργία με τὴν εὐχαριστιακὴ σύναξη τῶν πιστῶν ἀποτελεῖ τὸν φυσικὸ χῶρο ἀνάπτυξης τῆς κατήχησης καὶ τοῦ κηρύγματος κατὰ τὴν ποιμαντικὴ παράδοση τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας μας. Ἐκτὸς τῆς Λατρείας καὶ αὐτὸς ἀκόμη ὁ θεολογικὸς λόγος παίρνει τὴν κοσμικὴ μορφή τῆς ὁμιλητικῆς καὶ τῆς θρησκευτικῆς παιδαγωγίας, ἀλλὰ δὲν ἔχει καμιά σχέση με αὐτὸ πού ὀνομάζουμε κατηχητικὸ κήρυγμα, με τὴν πνευματικὴ ἔννοια τῆς οἰκοδομῆς ψυχῶν καὶ τῆς ἐνότητας τῆς Ἐκκλησίας τῶν πιστῶν. Γίνεται πολιτιστικὸ γεγονός καὶ ἀπέχει πολὺ ἀπ' αὐτὸ πού θεωροῦμε ὡς λειτουργία σωτηριολογική. Ἡ θεία Λειτουργία εἶναι σημεῖο ἀναφορᾶς καὶ κέντρο τέλεσης κάθε λατρευτικῆς καὶ μυστηριακῆς πράξεως. Κέντρο καὶ ἄξονας στὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ μυστήριό τῆς θείας Εὐχαριστίας κατανοεῖται καὶ βιώνεται ὡς μυστήριό ζωῆς.

Στὴν εὐχαριστιακὴ σύναξη πραγματοποιεῖται τὸ ζητούμενο τῆς ἐνότητας τῶν πιστῶν. Ἦδη ἀπὸ τὴ στιγμή τῆς «ἀρχιερατικῆς προσευχῆς» τοῦ Κυρίου, «*ἵνα [οἱ πάντες] ἐν ὧσιν*» (Ἰωάν. 17,21), ἡ Ἐκκλησία εὐχεται καὶ προσεύχεται λειτουργικὰ καὶ ἀδιαλλείπτως «*ὑπὲρ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως*». Ἐκεῖ, με κέντρο ἀναφορᾶς τὸ εὐχαριστιακὸ γεγονός, οἱ κοινωνίες τῶν ἀνθρώπων «*ἐκ πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους*» (Ἀποκ. 5,9), γίνονται θεία κοινωνία, ἐνότητα συμφιλίωσης καὶ ἀδελφοποίησης πάντων ἡμῶν. Δὲν ὑπάρχει εὐθετότερος χρόνος καὶ καταλληλότερος χῶρος γιὰ κοινωνία τῶν πιστῶν ἀλλὰ καὶ ἐνότητα τῶν ἀνθρώπων, ἀπὸ τὴ μετοχὴ ὅλων στὸ εὐχαριστιακὸ δεῖπνο, ὅπου καταλύονται οἱ πάσης φύσεως διακρίσεις καὶ ἀναιροῦνται ὅλα ἐκεῖνα τὰ διακριτικὰ στοιχεῖα πού φέρνουν τοὺς ἀνθρώπους σὲ ἀντιπαραθέσεις καὶ ρήξεις. Τὸ πρῶτο ζητούμενο, λοιπόν, ἡ ἐνότητα.

Τὸ Βῆμα
τοῦ Ἀποστόλου Παύλου
στὴν Ἀρχαία Κόρινθο.

Ἀλλὰ με ἀναφορὰ στὴ θεία Λειτουργία καὶ στὴν εὐχαριστιακὴ σύναξη καταξιώνεται καὶ κάθε ποιμαντικὴ δραστηριότητα. Ἐὰν τὸ ποιμαντικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἀναφέρεται ἄμεσα στὸ σωτηριολογικὸ γεγονός καὶ στὴν πνευματικὴ οἰκοδομὴ τῶν πιστῶν, τότε ἐκκοσμικεύεται ἢ κάθε πράξη τῆς Ἐκκλησίας καὶ χάνει τὴν ἐσχατολογικὴ προοπτικὴ πού εἶναι ἡ τελείωση καὶ θέωση τοῦ ἀνθρώπου. Αὐτὸ σημαίνει, πὼς ἡ κατήχηση καὶ τὸ κήρυγμα με τὴν παράλληλη ἀνάπτυξη τῆς θεολογίας, δηλαδή τὴν κατανόηση καὶ βίωση τῆς πίστεως καὶ τοῦ δόγματος, δὲν νοεῖται ἐκτὸς τοῦ λειτουργικοῦ καὶ εὐχαριστιακοῦ χώρου. Με ἄλλα λόγια, ἡ κατηχητικὴ θεολογία καὶ ὁ κηρυγματικὸς λόγος πρέπει νὰ εἶναι κατ' οὐσίαν «λόγος λειτουργικὸς καὶ εὐχαριστιακός». Καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ ἄλλο βασικὸ ζητούμενο τῆς ποιμαντικῆς δραστηριότητας.

Γιὰ νὰ ἐπενεργήσει θετικὰ ἓνα κήρυγμα πρέπει νὰ λειτουργεῖται. Ὁ κήρυκας ἐὰν δὲν μετέχει καὶ δὲν κοινωνεῖ τοῦ σωτηριολογικοῦ γεγονότος τοῦ μυστηρίου τῆς θείας Εὐχαριστίας, τότε ὁ κηρυγματικὸς του λόγος παραμένει ἀνεργὸς καὶ δὲν λειτουργεῖ. Κατὰ συνέπεια, τὰ ἀναμενόμενα ἀποτελέσματα ἐπὶ τῶν πιστῶν δὲν θὰ ἔρθουν ποτέ. Γιατί μὴν ξεχνᾶμε αὐτὸ πού εἶπε ὁ ἀπόστολος Παῦλος καὶ ἀποτελεῖ τὸ βασικότερο κριτήριό τοῦ κηρύγματος, ὅτι ὁ Θεὸς «*εὐδόκησε διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σῶσαι τοὺς πι-*

στεύοντας» (Α' Κορ. 1,21). Ἄρα τὸ κήρυγμα πρέπει νὰ εἶναι χαρισματικὸ, νὰ ἐμπνέεται ἀπὸ τὰ χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, γιὰ νὰ εἶναι καὶ σωτηριολογικὸ. Τοῦτο σημαίνει ὅτι αὐτὸ πού πραγματοποιεῖται με τὰ μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας καὶ ιδιαίτερα με τὸ μυστήριό τῆς θείας Εὐχαριστίας, δηλαδή ἡ σωτηρία καὶ ἡ ἐσχατολογικὴ δοξοποίηση τοῦ ἀνθρώπου, πρέπει νὰ συντελεῖται με τὴν ἐκφορὰ τοῦ εὐαγγελικοῦ καὶ κηρυγματικοῦ λόγου. Αὐτὸ πού τελεῖ ὁ ἱερέας λειτουργὸς ἐπὶ τῆς Ἁγίας Τραπέζης πρέπει νὰ τελεῖ ἀπ' Ἀμβωνος καὶ ὁ κήρυκας. Κατὰ συνέπεια, Ἁγία Τράπεζα καὶ Ἀμβωνας συνιστοῦν τοὺς δύο πῶλους λειτουργίας τοῦ ἔργου τῆς σωτηρίας. Ἐκεῖνο τὸ «*σῶσαι τοὺς πιστεύοντας*» ἀναφέρεται καὶ στὸ τελούμενο μυστήριό καὶ στὸ λειτουργικὸ εὐαγγελικὸ λόγο. Τὸ κήρυγμα, ἐπομένως, δὲν εἶναι δευτερεῖον ἢ πολὺ περισσότερο διακοσμητικὸ τελετουργικὸ στοιχεῖο, ἀλλὰ ἀποτελεῖ ἀναπόσπαστο μέρος τῆς θείας Λειτουργίας.

2. Τὸ κήρυγμα στὴν Ὁρθόδοξη παράδοση

Πολλοὶ ὀρθοδοξοφρονούντες σήμερα πιστοί, οἱ ὁποῖοι ἐμμένουν μάλιστα σὲ ἓναν τελετουργικὸ βυζαντινισμό με μακρόσυρτες ψαλμωδίες τύπου «*τεριρέμ*» καὶ «*νευενά*», ἀρνοῦνται ὅτι τὸ κήρυγμα μπορεῖ νὰ θεωρηθεῖ ἀναπόσπαστο στοιχεῖο τῆς θείας Λειτουργίας καὶ δέχονται

ὅτι δὲν ἐκφράζει ὀρθόδοξη παράδοση ἀλλὰ εἶναι νεωτερικὸ ἐφεύρημα “προτεσταντικῆς προέλευσης”. Μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο γίνεται προσπάθεια μείωσης τῆς ἀξίας καὶ τῆς σημασίας τοῦ κηρύγματος καὶ κατ’ ἐπέκτασιν τῆς λειτουργικῆς σπουδαιότητος τοῦ εὐαγγελικοῦ ἔρμηνευτικοῦ ἔργου. “Ὅταν, μάλιστα, ὁ κήρυκας εἴτε λαϊκὸς εἴτε κληρικὸς δὲν ἀνήκει στὸ διοικητικὸ καὶ τελετουργικὸ προσωπικὸ τῆς ἐνορίας, θεωρεῖται “ξένο σῶμα” καὶ κατὰ συνέπεια ὁ λόγος του μπορεῖ νὰ ἀπευθύνεται «εἰς ὅτα μὴ ἀκούονται» (πρβλ. Ρωμ. 11,8).

Ἡ ἀρνητικὴ αὐτὴ θεώρηση τοῦ κηρύγματος ἔχει ἀναμφισβήτητα ἱστορικὰ αἷτια. Ὁφείλεται σὲ ἔλλειψη, ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνες λόγω Τουρκοκρατίας, ὀρθόδοξης θρησκευτικῆς παιδείας καὶ βαθιᾶς θεολογικῆς γνώσης. Στὶς Ὀρθόδοξες χώρες καὶ στὴν Ἑλλάδα ὁ Ἄμβωνας ἐσίγησε ἐπὶ μακρόν. Καὶ ὅταν μὲ τὴν ἀπελευθέρωση τῶν ὀρθοδόξων λαῶν ἄρχισε νὰ ἀκούγεται καὶ πάλι τὸ κήρυγμα ἀπ’ Ἄμβωνος, ἡ θεὰ αὐτῆ τοῦ κήρυκα, λόγιου ἀνδρα, νὰ ἀναπτύσσει σὲ γλώσσα καθομιλουμένη καὶ ὄχι λειτουργικὴ θεολογικὴς ἰδέες καὶ ἔννοιες, ἦταν ἓνα πραγματικὸ ξάφνιασμα. Καὶ ὅταν ἀκόμη διαπιστώθηκε πὼς ὅλοι αὐτοὶ οἱ λόγιοι κήρυκες ἦσαν πεπαιδευμένοι στὴν Ἑσπερία καὶ μὲ τὴν ἀπελευθέρωση ἐπανῆλθαν εἰς τὰ καθ’ ἡμᾶς, τὸ κήρυγμα τους θεωρήθηκε ξενόφερτο καὶ στοιχεῖο δυτικῆς θρησκευτικῆς παράδοσης.

Πράγματι στὴ Δύση, κεντρικὸ γεγονός στὸν ὅλο κύκλο τῆς λατρείας δὲν εἶναι ἡ θεία Εὐχαριστία καὶ ἡ σωτηριολογικὴ προοπτικὴ τοῦ μυστηρίου, ἀλλὰ τὸ κήρυγμα μὲ τὴν ἔννοια τῆς θρησκευτικῆς ἀγωγῆς καὶ τῆς θεολογικῆς παιδείας, πὺ σημαίνει ὅτι τὸ κήρυγμα στοχεύει σὲ καθαρὰ ἠθικιστικοὺς καὶ πολιτιστικοὺς καρπούς. Εἶναι ἰδιαίτερα ἐνδεικτικὴ ἡ ὀνομασία καὶ ἡ θεσμοθέτηση τῆς θρησκευτικῆς κατῆχησης καὶ ἀγωγῆς στὸν προτεσταντικὸ κόσμον μὲ τὸν θεσμό τῶν “Sunday Schools”, δηλαδὴ τῶν γνωστῶν καθιδρυμάτων παιδευτικῆς ἀγωγῆς καὶ θρησκευτικῆς παιδείας.

Στὴν Ὀρθοδοξία δὲν νοεῖται κήρυγμα καὶ κατῆχηση, πνευματικὴ καθοδήγηση τῶν πιστῶν καὶ θεολογικὴ ἀνάπτυξη τῶν δογμάτων ἐκτὸς τῶν διαφόρων μορφῶν λατρείας καὶ κυρίως μακρὰν τοῦ σωτηριολογικοῦ μυστηρίου τῆς θείας Εὐχαριστίας. “Ὅλα ἔχουν μὴν ἄμε-

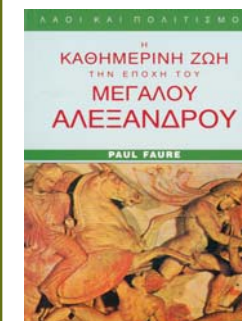
ση εὐχαριστιακὴ ἀναφορά. Κριτήριον δὲν εἶναι ἡ θρησκευτικὴ παιδεία, ἀλλὰ ὁ ἁγιασμός μὲ τὴ σύνδεση τῶν πιστῶν μὲ τὰ μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας καὶ κυρίως μὲ τὸ μυστήριον τῆς θείας Εὐχαριστίας. Τὸ κήρυγμα καὶ ἡ κατῆχηση ἀποτελοῦν τὸ προπαρασκευαστικὸ στάδιο ὄχι γιὰ μίαν ἀπλὴ ἐνημέρωση καὶ θεολογικὴ πληροφόρηση, ἀλλὰ γιὰ μετάνοια καὶ ἐπιστροφή στὴν εὐχαριστιακὴ σύναξη προκειμένου νὰ μετᾶσχει κανεὶς στὸ μέγα δεῖπνον τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Εἶναι χαρακτηριστικὴ ἡ διαφορετικὴ διάταξη τῶν θέσεων ἢ καθισμάτων στοὺς καθεδρικοὺς ναοὺς τῆς Δύσεως καὶ στοὺς δικούς μας ναοὺς ἢ τοποθέτηση τῶν θέσεων ἢ στασιδίων. Ἐκεῖ βρίσκονται σὲ παράταξη ἡ μίαν σειρά πίσω ἀπὸ τὴν ἄλλη, σὲ μορφὴ σχολικῆς τάξεως, χωρὶς ὀπτικὴ καὶ κατὰ πρόσωπον ἐπικοινωνία ὁ ἓνας μὲ τὸν ἄλλον, ἐνῶ στοὺς δικούς μας λατρευτικούς χώρους τὰ στασίδια εἶναι τὸ ἓνα κατ’ ἀντικρυ τοῦ ἄλλου πὺ δηλώνει κατὰ πρόσωπον κοινωνία τῶν πιστῶν. Καὶ οἱ πιστοὶ κοινωνοῦν καὶ διαλέγονται μὲ τὸν Θεὸ μόνον διὰ μέσου τοῦ “πλησίον”, διὰ μέσου αὐτοῦ πὺ εἶναι ἀπέναντί του καὶ τὸν ἀποδέχονται ἐν ἀγάπῃ.

Ἐδῶ ἀκριβῶς χρειάζεται μίαν σαφῆς διευκρίνιση. Ἀπὸ τὸ σημεῖο τῆς ἀπολυτοποίησης τοῦ παιδευτικοῦ θρησκευτικοῦ χαρακτήρα τοῦ κηρύγματος καὶ τῆς κατῆχησης στὴ Δύση μέχρι τῆ μείωση τῆς θεολογικῆς σημασίας καὶ τὴν ἀπόρριψη τῆς πνευματικῆς λειτουργικότητας τοῦ εὐαγγελικοῦ λόγου ἀπὸ πολλοὺς ἀπὸ ἐμᾶς ὑπάρχει ἀσφαλῶς τεράστια ἀπόσταση. Χωρὶς κανένα ἐνδοιασμό θὰ εἴμασθε ἀπόλυτα θετικοὶ στὴ χρῆση τοῦ κηρύγματος καὶ τῆς κατῆχησης κι ἐμεῖς στὸν Ὀρθόδοξο χῶρον, ἀλλὰ πάντοτε σὲ ἄμεση λειτουργικὴ σχέση μὲ τὴ θεία Λειτουργία καὶ τὸ σωτηριολογικὸ γεγονός τῆς θείας Εὐχαριστίας. Κήρυγμα καὶ κατῆχηση δὲν σημαίνει ἐκκοσμίκευση τοῦ Ὀρθόδοξου λειτουργικοῦ ἤθους. Ἐκκοσμίκευση εἶναι ἡ θρησκευτικὴ τελετουργικὴ τυπολατρεία καὶ ἡ στέρηση τῶν πιστῶν ἀπὸ τὸν ζῶντα εὐαγγελικὸ λόγο καὶ τὰ ἀποστολικά μηνύματα τῶν πρώτων κηρύκων τῆς πίστεώς μας πὺ ἀπεστάλησαν ἀπὸ τὸν Κύριον «κηρύσσειν» καὶ «διδάσκειν» (Ματθ. 11,1 πρλ.) εἰς «ἅπαντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς» (28,19 πρλ.).

«Ἀνακαλύπτοντας τὴν ἀρχαία χριστιανικὴ πίστη», εἶναι ὁ ὑπότιτλος τοῦ βιβλίου στὸ ὅποιο ὁ συγγραφέας πραγματεύεται μὲ εἰλικρίνεια καὶ σαφήνεια τὸ χρονικὸ τῆς ἀπόφασης γιὰ μεταστροφή στὴν Ὀρθοδοξία χιλιάδων Εὐαγγελικῶν μαζί μὲ τοὺς κληρικοὺς τῶν ἐνοριῶν τους. Τὸ συγκινητικὸ ὅσο καὶ διδακτικὸ ἄλμα τους, πὺ ἀποτολήθηκε χωρὶς νὰ ὑπολογισθεῖ τὸ κόστος στὶς καθημερινὲς ἀνάγκες ἀλλὰ καὶ στὶς διαπροσωπικὲς σχέσεις δὲν εἶναι μόνον ἓνα «περιστατικόν» στὴν ἱστορία τῶν θρησκειῶν ἀλλὰ καὶ ἓνα ὁδοιπορικὸ στὴν ἀναζήτηση τῆς ἀλήθειας ὄχι μόνον ἀπὸ τοὺς ἴδιους ἀλλὰ καθε, ἐνδεχομένως, ὀρθόδοξο πὺ ἐγκλωβίζεται στὸν ἑαυτό του ἀπὸ κενοδοξία. Ὁ συγγραφέας, πρῶν Προτεστάντης, διακεκριμένο μέλος τῆς ὀργάνωσης «Σταυροφορία γιὰ τὸ Χριστὸ στὶς Πανεπιστημιοπόλεις» προσῆλθε μὲ πολλοὺς ἄλλους τῆς ἴδιας ὀργάνωσης τὸ 1987 στὴν Ὀρθοδοξία καὶ στὴν Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀντιοχείας τῆς Β. Ἀμερικῆς. Ἡ προσεγμένη μετάφραση βοήθει στὴν μελέτη ἐνὸς κειμένου πὺ ἀποτελεῖ μαρτυρία ὅτι ἡ Ὀρθοδοξία εἶναι ἓνα «θέμα» πὺ δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ παραθεωρεῖ γιὰ χάρη τῆς ἐκκοσμίκευσης, ἀφοῦ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ χάρη τῆς ἀενάως χαρίζει οὐσιαστικὲς λύσεις στὴν πνευματικὴ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων ἀνεξάρτητα ἀπὸ ἔθνη καὶ ἐποχές.

ὠραιότατες περιγραφὲς κόσμων καὶ ἐποχῶν, μὲ πλούσια στοιχεῖα δοσμένα μὲ ἐπιστημονικὸ

Πρωτ. Πήτερ Γκίλκουϊστ

**Καλῶς ἦρθατε
στὸ σπίτι σας...**

**Μτφρ. Ἰ. Ροηλίδης
Ἄκρίτας 2008.**

«Ἀνακαλύπτοντας τὴν ἀρχαία χριστιανικὴ πίστη», εἶναι ὁ ὑπότιτλος τοῦ βιβλίου στὸ ὅποιο ὁ συγγραφέας πραγματεύεται μὲ εἰλικρίνεια καὶ σαφήνεια τὸ χρονικὸ τῆς ἀπόφασης γιὰ μεταστροφή στὴν Ὀρθοδοξία χιλιάδων Εὐαγγελικῶν μαζί μὲ τοὺς κληρικοὺς τῶν ἐνοριῶν τους. Τὸ συγκινητικὸ ὅσο καὶ διδακτικὸ ἄλμα τους, πὺ ἀποτολήθηκε χωρὶς νὰ ὑπολογισθεῖ τὸ κόστος στὶς καθημερινὲς ἀνάγκες ἀλλὰ καὶ στὶς διαπροσωπικὲς σχέσεις δὲν εἶναι μόνον ἓνα «περιστατικόν» στὴν ἱστορία τῶν θρησκειῶν ἀλλὰ καὶ ἓνα ὁδοιπορικὸ στὴν ἀναζήτηση τῆς ἀλήθειας ὄχι μόνον ἀπὸ τοὺς ἴδιους ἀλλὰ καθε, ἐνδεχομένως, ὀρθόδοξο πὺ ἐγκλωβίζεται στὸν ἑαυτό του ἀπὸ κενοδοξία. Ὁ συγγραφέας, πρῶν Προτεστάντης, διακεκριμένο μέλος τῆς ὀργάνωσης «Σταυροφορία γιὰ τὸ Χριστὸ στὶς Πανεπιστημιοπόλεις» προσῆλθε μὲ πολλοὺς ἄλλους τῆς ἴδιας ὀργάνωσης τὸ 1987 στὴν Ὀρθοδοξία καὶ στὴν Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀντιοχείας τῆς Β. Ἀμερικῆς. Ἡ προσεγμένη μετάφραση βοήθει στὴν μελέτη ἐνὸς κειμένου πὺ ἀποτελεῖ μαρτυρία ὅτι ἡ Ὀρθοδοξία εἶναι ἓνα «θέμα» πὺ δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ παραθεωρεῖ γιὰ χάρη τῆς ἐκκοσμίκευσης, ἀφοῦ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ χάρη τῆς ἀενάως χαρίζει οὐσιαστικὲς λύσεις στὴν πνευματικὴ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων ἀνεξάρτητα ἀπὸ ἔθνη καὶ ἐποχές.

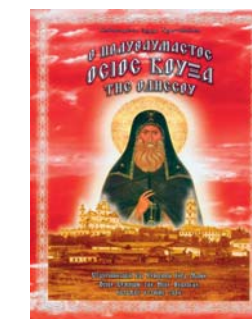
Paul Faure

**Ἡ καθημερινὴ ζωὴ
στὴν ἐποχὴ
τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.**

**Μτφρ. Γ. Ἀγγέλου
Παπαδήμας 2008.**

Γνωστὴ ἡ σειρά αὐτῆ, πὺ μεταφράζεται ἀπὸ τὰ γαλλικὰ στὶς ἐκδόσεις Παπαδήμα καὶ προσφέρει

ἀλλὰ καὶ προσιτὸ καὶ στὸν ἀπλο ἀναγνώστη τρόπο. Στὴν ξένη σειρά κυκλοφορήθηκαν τὴν τελευταία δεκαετία καὶ δύο πρωτότυπα βιβλία τοῦ Ἰ. Μ. Χατζηφώτη: «Ἡ καθημερινὴ ζωὴ στὸ Ἅγιον Ὄρος» καὶ «Ἡ καθημερινὴ ζωὴ στὴν Τουρκοκρατία» πὺ γνώρισαν ἀλλεπάλληλες ἐκδόσεις. Γνωστὸς καὶ ὁ Paul Faure καὶ ἀπὸ πολλῆς ἄλλης μελέτης του γιὰ τὸν ἀρχαῖο ἑλληνικὸ κόσμον, δίνει μὲ ἓναν ἐπικὸ τρόπο τὴν μεγαλειώδη ἀλλὰ καὶ τραγικὴ πορεία τοῦ Μεγαλέξανδρου καὶ ἀναζητῶντας στοιχεῖα παντοῦ παρασύρει τὸν ἀναγνώστη σὲ διαδρομὲς μὴν κάτω γνωστές, πὺ ὅμως τὸν ἐλκύουν νὰ μὴ σταματήσει τὸ διάβασμα ὡς τὴν τελευταία σελίδα, ἀφοῦ τοῦ προσφέρει πολλῆς ἀκόμα γνώσεις συνθέτοντας κεφάλαια γιὰ τὴν καθημερινὴ ζωὴ στὴν ἐποχὴ ἐκείνη πὺ ἐξηγοῦν καὶ φωτίζουν ἀγνωστες γιὰ πολλοὺς ἱστορικὲς πτυχές.

Καθηγουμένου Ἀρχιμ.
Χριστοδοῦλου

**Ὁ Πολυθαύμαστος
Ὁσῖος Κούξα
τῆς Ὀδησοῦ.**

Κάλαμος Ἀττικῆς 2006.

Γραμμένο σὲ γλώσσα γλαφυρὴ καὶ ρέουσα ὁ σεβάσμιος Γέροντας τῆς Ἱ. Μονῆς τοῦ Καλάμου διηγεῖται τὸ βίον, τὶς ταλαιπωρίες, τὶς ἐξορίες, τὶς ἐκτοπίσεις, τὴν ὀσιακὴν τελευτὴν καὶ τὰ ἀμέτρητα θαύματα μᾶς ἀπὸ τὶς μεγάλες μορφές τοῦ στερεώματος τῆς ρωσικῆς Ἐκκλησίας, τοῦ νεοφανοῦς Ἁγίου Κούξα τῆς Ὀδησοῦ, πὺ γεννήθηκε τὸ 1875 στὸ χωριὸ Ἀρμπουζίνκα τῆς Χερσῶνας καὶ κοιμήθηκε ὀσιακὰ τὴν παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων τοῦ 1969. Ὅπως παρατηρεῖ ὁ συγγραφέας ὁ Ἅγιος Κούξα ἀνήκει στὴ χορεία τῶν Ρώσων χαρισματοῦν Ὁσίων, οἱ ὅποιοι κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια, μὲ τὴν ἀφοσίωσή τους στὴν διακονία τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ λαοῦ ἀπέτελεσαν εὐαγγελικὸ ὑπόδειγμα ἀγάπης, ὑπομονῆς καὶ συμπόνιας. Τὸ βιβλίο προσφέρει ἱστορικὴ γνώση παράλληλα μὲ «ψηλάφηση πολλῶν θαυμαστῶν γεγονότων καὶ σημείων τῆς παρουσίας τοῦ παντοδύναμου Θεοῦ», ὅπως σημειώνει ὁ Μακ. Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κ. Θεόδωρος, πὺ χρημάτισε Ἐξάρχος τοῦ Πατριαρχείου στὴν Ὀδησοῦ καὶ προλογίζει τὴν ἐκδοσὴ.

ΛΙΤΣΑ Ι. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗ

ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ στις εκκλησιαστικές εκδόσεις

Διονυσίου Ἀνατολικιώτου, ἐπιμελητοῦ τῶν Διπτύχων

1. Ἀποτελοῦν δυστυχῶς παλαιὰ «παράδοση» στίς ἐκκλησιαστικές ἐκδόσεις, λειτουργικές ἢ ποιμαντικές ἢ ἐπιστημονικές καὶ ἄλλες, τὰ ὀρθογραφικά λάθη. Ἀπὸ τὰ πιὸ παλαιὰ καὶ πιὸ συνηθισμένα εἶναι τὰ «χερουβεῖμ» καὶ τὰ «σεραφεῖμ» ἀντὶ τῶν ὀρθῶν με -ίμ (χερουβίμ, σεραφίμ). Ὑπάρχουν ὅμως καὶ πολλὰ λάθη, πού δυσκολεύεται κανεὶς νὰ τὰ δικαιολογήσῃ, ὅπως ἐπὶ παραδείγματι ὅταν διαβάξῃ σὲ λειτουργικά ἢ μουσικά βιβλία ἢ σὲ τυπικά περὶ «τοῦ βαρέως (!) ἤχου» καὶ ἄλλα ὅμοια. Θὰ πρέπει νὰ συμβουλευώμαστε πού καὶ πού μὰ ὁποιαδήποτε γραμματική τῆς ἀρχαίας ἢ τῆς καθαρηνούσης ἢ ἀκόμη καὶ τῆς δημοτικῆς, γιὰ νὰ δοῦμε ὅτι τὰ τριτόκλιτα **ἐπίθετα** σὲ -ος -ου σχηματίζουν τὴν γενική τους σὲ -εος -ου εὐθέος, ὁ βαρὺς - τοῦ βαρέος, ὁ ταχὺς - τοῦ ταχέος, ὁ βραδὺς - τοῦ βραδέος, ὁ ἡμισυς - τοῦ ἡμίσεος, ὁ δίπηχυς - τοῦ διπήχεος καὶ λοιπά. Σὲ -εως σχηματίζονται τὰ **ἐπιρρήματα** τῶν ἀνωτέρω ἐπιθέτων· εὐθέως ὡς ἤκουσε - βαρέως φέρω - ταχέως γράφω - σπεύδε βραδέως.

2. Ἡ λέξη «ζώηρυτος» συναντᾶται σὲ κάποια ἀπολυτικά, μεγαλυνάρια καὶ ἄλλους ὕμνους. Σὲ ὅλες σχεδὸν τίς ἐκδόσεις γράφεται με διπλὸ ρ. Ὅμως ὁ σχετικὸς κανόνας τῆς γραμματικῆς λέει ὅτι τὸ ἀρκτικό ρ διπλασιάζεται μόνο σὲ σύνθεση με λέξεις πού λήγουν σὲ βραχὺ φωνῆεν (ἀπορρίπτω, καλλιέρροος, ἑλληνορρωμαϊκός, ἀντίρριον), ἐνῶ ὕστερα ἀπὸ μακρὸ φωνῆεν δὲν διπλασιάζεται (ἀείρυτος, ἀείροος, εὐρωστος, ζώηρυτος, ἐσωράχιον).

3. Ἐνας ἀπὸ τοὺς ψαλμοὺς τοῦ ἐξαψάλμου τοῦ ὄρθρου εἶναι ὁ 87ος (πζ'): «Κύριε ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας μου, ἡμέρας ἐκέκραξα καὶ ἐν νυκτὶ ἐναντίον σου». Ὁ στίχος 15 τοῦ ψαλμοῦ ἔχει: «Ἰνατί, Κύριε, ἀπωθῆ τὴν ψυχὴν μου, ἀποστρέφεις τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ;». Οἱ νεώτερες ὅμως ἐκδόσεις ἀντὶ τοῦ «ἀπωθῆ» γράφουν «ἀπωθεῖς». Τὸ ὄρθρον βεβαίως εἶναι ἡ παλαιὰ γραφὴ «ἀπωθῆ», διότι τὸ ρῆμα ἐδῶ εἶναι μέσης φωνῆς ἀπωθοῦμαι με ἐνεργητικὴ σημα-

σία. Τὸ ἀπωθῶ σημαίνει ὠθῶ μακριά, ἀποδιώκω, ἀλλὰ στὴν μέση φωνὴ ἀποκτᾶ ἀρνητικὴν χροιά· ἀπωθοῦμαι = ἀπορρίπτω, ἀπαξιῶ, περιφρονῶ.

4. Στὸν ὄρθρο ὅταν ψάλλεται ὁ 50ός (ν') ψαλμός «Ἐλέησόν με, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου» πολλοὶ ψάλτες συνηθίζουν νὰ προσθέτουν (ἐκ παραδόσεως) στὴν ἀρχὴ τοῦ πρώτου στίχου τὴν προσφώνηση «Ἐλεῆμον», ὅποτε ὁ πρῶτος στίχος γίνεται: «Ἐλεῆμον, ἐλέησόν με, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου...». Αὐτὸ τὸ «ἐλεῆμον» γράφεται με ο καὶ ὄχι με ω, ὅπως τὸ βλέπουμε συχνά, διότι πρόκειται περὶ κλητικῆς πώσεως «ὦ ἐλεῆμον». Με ω γράφεται ἡ ὀνομαστικὴ «ὁ ἐλεῆμων». Τὸ ἴδιο λάθος γίνεται καὶ στὰ πεντηκοστάρια τροπάρια: τὸ σωστό εἶναι «Ταῖς τῶν ἀποστόλων πρεσβείαις, ἐλεῆμον...».

5. Συχνά ἐπίσης βλέπουμε τίς λέξεις Βέροια καὶ Ρωσία με διπλὰ ρ καὶ σ ἀντιστοίχως. Ἡ ἑλληνικώτατη λέξις Βέροια ἔχει τὴν ἴδια ρίζα με τὸ ρῆμα φέρω. Τὸ ὄνομα εἶναι Φέροια, ἀλλὰ στὴν ἀρχαία μακεδονικὴ διάλεκτο τὸ ἀρχικὸ Φ συνήθως προφερόταν Β, ἔτσι ἔχομε τοὺς τύπους Φίλιππος - Βίλιππος καὶ Φέροια - Βέροια. Ἡ Ρωσία εἶναι ἡ χώρα τοῦ ἀρχαίου ἐκείνου λαοῦ πού ὀνομάζεται στὴν Παλαιὰ Διαθήκη Ρῶς (Ἰεζεκιήλ 38,2-3· 39,1). Ὅπως ἡ χώρα τῶν Γαλατῶν ὀνομάζεται Γαλατία, ὁμοίως καὶ ἡ χώρα τῶν Ρῶς λέγεται Ρωσία. Ἐπειδὴ στὴν λατινικὴ τὸ ἕνα σ (s) προφέρεται ζ, ἀναγκάζονται οἱ ξένοι λαοὶ νὰ γράφουν διπλὸ ss, γιὰ νὰ διαβάξουν σωστά σ. Πάντως γιὰ τὴν ἑλληνικὴ γραφὴ καὶ γλῶσσα τὰ διπλὰ γράμματα σ' αὐτὰ τὰ δύο τοπωνύμια δὲν ἔχουν θέση.

6. Ὁ ὁδοστρωτήρας τοῦ μονοτονικοῦ -ῆ καλ-λίτερα ἢ «ἀγγλοποίηση» τῆς ἑλληνικῆς-ἐκτὸς τῶν ἄλλων κακῶν ἐπιφέρει καὶ αὐξηση τῶν ἀνορθογραφῶν. Ὅποιος ἀπὸ τοὺς νεώτε-ρους δὲν ξέρει πολυτονικό (καὶ εἶναι ἐλαχιστό-τατοι αὐτοὶ πού ξέρουν) δὲν μπορεῖ διαβά-

ζοντας μονοτονικό κείμενο νὰ βρῆ τὴν τονικό-τητα καὶ τὸν ρυθμὸ τῆς προφορικῆς ὁμιλίας. Αὐτὸ ἔχει ὡς συνέπεια τὴν πληθωριστικὴ χρῆση τῶν σημείων στίξεως καὶ κυρίως τοῦ κόμματος. Ἔχουν γεμίσει τὰ βιβλία καὶ οἱ ἐφημερίδες με περιττὰ καὶ ἀνώφελα κόμματα, καὶ ἔχει γυρίσει ἡ ἑλληνικὴ γραφὴ 100 χρόνια πίσω (ἐννοῶ μόνο ὡς πρὸς τὴν στίξη). Μετὰ τὴν εἰσβολὴ μάλιστα τοῦ αὐτόματου διορθωτοῦ τῶν ἠλεκτρονικῶν ὑπολογιστῶν οἱ ἄνθρωποι διορθωτῆς τῶν μονοτονικῶν κειμένων ἀσχολοῦνται κυρίως με τὸ νὰ προσθέτουν ἢ νὰ ἀφαιροῦν κόμματα. Ἔτσι ὅπου βλέπουν τὰ ἐπιρρήματα λοιπόν, ὅμως, βεβαίως, πιθανόν, ἐξάλλου καὶ ἄλλα σπεύδουν με θρησκευτικὴ

εὐλάβεια νὰ τὰ περιφράξουν ἀνάμεσα σὲ κόμματα, λές καὶ εἶναι κλητικῆς πώσεως ὀνομάτων. Ὅμως τὸ ἐπιρρήμα, ὅπως δηλώνει καὶ τὸ ὄνομά του, προσδιορίζει τὸ ρῆμα, προστίθεται σ' αὐτό, καὶ τὸ χαρακτηρίζει. Ἐπομένως τὰ ἐπιρρήματα δὲν χωρίζονται με κόμματα. Γιὰ παράδειγμα τὸ νεοελληνικὸ ἐπιρρήμα λοιπόν εἶναι ἀντίστοιχο με τὸ ἀρχαιοελληνικὸ οὖν. Ποτέ στὰ ἀρχαία ἑλληνικά κείμενα τὸ οὖν δὲν μπαίνει ἀνάμεσα σὲ κόμματα· τὸ ἴδιο πρέπει νὰ συμβαίνει με τὸ λοιπόν καὶ με τὰ ἄλλα ἐπιρρήματα. Δυστυχῶς αὐτὴ ἡ κακὴ συνήθεια τῶν πληθωριστικῶν σημείων στίξεως εἰσχωρεῖ ἐντελῶς ἀδικαιολόγητα καὶ στίς ἐκκλησιαστικές ἐκδόσεις με πολυτονικὴ γραφὴ.

Μὲ ἀφορμὴ τὴν «Ἡμέρα τῶν Ζώων»

«Εὐσπλαγχνίαν πρὸς πᾶσαν τὴν κτίσιν» διακηρύττει καὶ συμβουλεῖ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας ὁ Ἅγιος Σιλουανὸς ὁ Ἀθωνίτης ὁ ὁποῖος, ὅπως χαρακτηριστικὰ γράφει, αἰσθανόταν λύπη ἐάν, ἔστω καὶ ἀθέλητα, ἔβλαπτε ἀκόμη καὶ τὸ πιὸ ἀσήμαντο γιὰ τὸν ἄνθρωπο εἶδος τῆς Δημιουργίας.

Ἡ ζωοφιλία καὶ ὁ σεβασμὸς στὴν κτίση ἀπέτελεσαν προσφάτως θέμα βιβλίου τοῦ Γέροντος Μητροπολίτου Λεοντοπόλεως Διονυσίου με γενικὸ τίτλο «Ζωοφιλία». Στὸ ἐν λόγω ἔργο με διαυγῆ καὶ εὐσύνοπτο τρόπο περιγράφεται μετὰ ἀλλων ἡ ζωοφιλικὴ δραστηριότητα στὴν Ἑλλάδα, ἡ χριστιανικὴ καὶ θρησκευτολογικὴ θεώρηση τοῦ θέματος, οἱ ἱστορικὲς του καταβολές καὶ οἱ κοινωνικὲς του προεκτάσεις.

Μὲ ἀφορμὴ τὸ ἔργο αὐτό -ἀλλὰ καὶ τὴν Ἡμέρα τῶν Ζώων στίς 4 τοῦ μηνός- ἄς μᾶς ἐπιτραπεῖ ἡ ἔκφραση ὀρισμένων σκέψεων καὶ προβληματισμῶν. Ἔχει λεχθεῖ προσφυῶς ὅτι τὸ ἐπίπεδο πολιτισμοῦ μιᾶς κοινωνίας κρίνεται καὶ ἀπὸ τὴ συμπεριφορὰ τῆς πρὸς τὰ ζῶα. Σήμερα ἡ ζωοφιλία ἐντάσσεται στὸ γενικότερο πλαίσιο τῶν σχέσεων τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ περιβάλλον.

Παραμένοντας στὴ σχέση τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ ζωικὸ βασίλειο μποροῦμε νὰ διακρίνουμε ὀρισμένα ἀπὸ τὰ ζητήματα πού προκύπτουν καὶ ἀπασχολοῦν τὴν δημοσιότητα. Καταρχὰς ἔχουμε τὴν ὀργανωμένη

ζωοφιλικὴ δραστηριότητα, τὰ κατοικίδια ζῶα -γύρω ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀναπτύσσεται ἕνας ὀλόκληρος οικονομικὸς κλάδος- καὶ, τελευταία, τὸ ἐμπόριο ἄγριων ζώων τὸ ὁποῖο συνδέεται με τὴν ἐπαπειλούμενη ἐξαφάνιση εἰδῶν τῆς χλωρίδας καὶ πανίδας λόγω τῶν ἀνθρώπινων δραστηριοτήτων.

Ἡ ζωοφιλία πρέπει νὰ ἀσχολεῖται καὶ με τὴν κτηνοτροφία καὶ πρέπει νὰ ἐξεταστῆ με πολλὴ προσοχὴ ἢ σκοπιμότητα καὶ ἡ συχνότητα τῆς χρησιμοποίησης ζώων γιὰ ἰατρικὰ πειράματα. Ἐνα ἄλλο ζήτημα ἀφορᾶ στὸ κυνήγι καὶ τὸ ρόλο πού αὐτὸ διαδραματίζει στὸν σύγχρονο τρόπο ζωῆς.

Στὴν περίπτωση τῶν κατοικίδιων ζώων ἀξίζει νὰ σημειωθοῦν οἱ εὐμενεῖς ψυχολογικὲς ἐπιπτώσεις γιὰ τοὺς φιλόζωους καὶ ἰδιαίτερα τὰ παιδιά, τοὺς ἠλικιωμένους, τὰ μοναχικὰ ἄτομα. Πρέπει νὰ λεχθεῖ ὅμως ὅτι ἡ ἀγάπη πρὸς τὰ ζῶα πρέπει νὰ ὑπερβαίνει τὸ ἐπίπεδο πού περιγράψαμε καὶ νὰ ἀνάγεται στὴν προσπάθεια τοῦ ἀνθρώπου νὰ μιμηθεῖ τὴν ἀγάπη καὶ τὴν πρόνοια τοῦ Θεοῦ πρὸς τὴν κτίση. Ἡ ἀντιδιαστολὴ αὐτὴ γίνεται διότι ἐνίοτε ὁ ἄνθρωπος παραιτεῖται ἀπὸ τὴν σχέση του πρὸς τὸν πλησίον καὶ τὸ Θεὸ καὶ βρῖσκει καταφύγιο στὰ ζῶα, κάτι πού δὲν μπορεῖ νὰ ἀποτελεῖ ἀποκλειστικὴ του ἐπιλογή.

Γιώργος Ἀθ. Τσοῦτσος

Του Πρωτ. κ. Βασιλείου Θερμού

ΕΝΑΣ λαϊκός θεολόγος χοροστατεί σήμερα στον προβληματισμό μας. Καί μᾶς ὁδηγεῖ σὲ ταπεινώση καὶ αὐτοκριτική.

«Αγαπητέ π. Βασίλειε,

Ἄφοῦ σᾶς συγχαρῶ γιὰ τὴν ἐξαιρετικὴ ἀρθρογραφία σας στὸν ΕΦΗΜΕΡΙΟ θὰ ἤθελα νὰ καταθέσω καὶ ἐγὼ ὡς λαϊκός θεολόγος κάποιες σκέψεις μου ἐπὶ τῶν θεμάτων πού πραγματεύεστε.

Πρὶν μερικὲς μέρες παρευρέθην σὲ γάμο συγγενικοῦ μου προσώπου σὲ κάποιον ναὸ μιᾶς Μητροπόλεως τῆς Ἀττικῆς. Τὸ βράδυ ἐκεῖνο

ντας προφανῶς ὅτι ἔτσι θὰ τοὺς προσεγγίσει περισσότερο. Ὁ ἐκτελῶν χρέη ἱεροψάλτου στεκόταν στὸ ἀναλόγιο μὲ τὰ χέρια στὴ μέση νομίζοντας ὅτι ἐκτελεῖ πάρεργο ἢ ἀγγαρεία ἢ ὅποια ἔπρεπε νὰ τελειώσει τὸ συντομότερο. Σάββατο βράδυ ἦταν ἄλλωστε.

Καὶ τέλος ὁ λαός. Ἕνας λαός πού θύμιζε μᾶλλον ὄχλο καὶ ἔδινε τὴν ἐντύπωση ὅτι ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ μεταβάλλεται σὲ καφενεῖο. Ἡ περίσταση τοῦ γάμου ἔδινε βλέπετε τὴν ἀφορμὴ γιὰ ἐπανασύνδεση προσώπων καὶ κουβεντούλα. Τὴν ὥρα τῆς ἀνάγνωσης τοῦ Ἀποστόλου ὄλοι ἦταν στραμμένοι στὰ πόδια τῶν νεοτύμφων. Θὰ τὸν πατήσῃ; δὲν θὰ τὸν πατήσῃ;

Ἦσπου στὸ ἄκουσμα τοῦ «συνθήματος» ἢ κίνηση ἔγινε καὶ ἓνα ἀπερίγραπτο ἐπιφώνημα ἐκπληξης, θαυμασμοῦ καὶ ἀστειότητος πλημμύρισε τὸν τόσο κενὸ ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ Παύλου χώρο.

Γύρισα στὸ σπῆτι ἀπορημένος ἀναζητώντας τίς εὐθύνες γιὰ αὐτὴν τὴν κατάντια. Εὐθύνες πού βαρύνουν ὄλους μας. Ἀναρωτήθηκα γιὰτί ὁ λαός μας ἤδη στὶς ἀρχές τοῦ 21ου αἰῶνα συμπεριφέρεται ὅπως τοὺς προηγούμενους αἰῶνες τῆς δουλείας καὶ τῆς ἀμάθειας. Γιὰτί δὲν κατανοεῖ πού βρίσκεται, τί συντελεῖται ἐκεῖνη τὴν ὥρα ἐντὸς τοῦ ναοῦ.

Γιὰτί οἱ ἀποστολικοὶ λόγοι μένουν ἄγνωστοι σὲ ὄλους, γιὰτί δὲν κατανοεῖται τὸ βάθος τῆς οὐσίας τοῦ γάμου ὡς ἐν Χριστῷ συζυγίας προσώπων καὶ γιὰτί ἡ παρομοίωση τῆς ἀγαπητικῆς σχέσης μεταξὺ ἀνδρός - γυναικὸς καὶ Χριστοῦ - Ἐκκλησίας παραμένει ὄχι μόνον ἀκατανόητη ἀλλὰ καλυπτόμενη πίσω ἀπὸ λαϊκισμούς καὶ ἀνοησίες οὔτε κἂν ἀκούγεται. Γιὰτί δὲν γίνεται ἐπιτέλους κατανοητὸ ὅτι «ὁ φόβος» στὸν ὅποιο ἀναφέρεται ὁ Παῦλος ἀφορᾷ στὸν βαθὺ σεβασμὸ καὶ ὄχι στὴν κακομεταχείριση καὶ στὴν ἀνοχὴ σ' αὐτήν.

Τὰ ἐρωτήματά σας καὶ οἱ προτάσεις σας νὰ ἀπευθύνονται στὸν π. Βασίλειο Θερμό, Ἐρατοῦς 11, Παλλήνη 153 51 ἢ στὸ thermosv@otenet.gr.

Περὶ τῆς «βιομηχανίας τῶν μυστηρίων»

ἦρθαν στὸ μυαλό μου ἀσυναίσθητα ὄλα ὅσα κατὰ καιροὺς διαβάζω στὴν ἀρθρογραφία σας γιὰ τὴν ποιμαντικὴ πού ἀσκεῖται σήμερα, γιὰ τὴ θέση τοῦ λαοῦ στὴ λατρεία, γιὰ τὴν κατανόηση τῶν τελουμένων.

Θὰ προσπαθῆσω νὰ περιγράψω ὅσο μπορῶ τίς εἰκόνες πού ἀντίκρισα κατὰ τὴν τέλεση τοῦ μυστηρίου ἐντὸς τοῦ ναοῦ, ἂν καὶ νομίζω ὅτι πολλὰ ἀπ' αὐτὰ τὰ γνωρίζετε καλύτερα ἀπὸ ἐμένα. Ὁ ἱερεὺς, παρότι δὲν ἐπακολουθοῦσε ἄλλος γάμος, κυριαρχημένος ἀπὸ μίαν ἀκατανίκητη καὶ ἀδικαιολόγητη σπουδὴ, κατάφερε νὰ τελῆσει τὴν ἀκολουθία μέσα σὲ ἓνα εἰκοσάλεπτο. Οἱ εὐχές -ὄσες ἐξ αὐτῶν διάβασε- μετὰ βίας γίνονταν καταληπτές λόγῳ τῆς ταχύτητάς. Ἀκόμη καὶ τὸ Εὐαγγέλιο δὲν ἀκούστηκε. Μετὰ τὴν τελεστικὴ εὐχὴ τῆς ἄρμωσης τῶν χειρῶν θεώρησε σκόπιμο νὰ χαριεντιστεῖ καὶ νὰ ἀστείευτεῖ μὲ τοὺς νυμφευόμενους διακόπτοντας πρὸς στιγμὴν τὴν ἀκολουθία, νομίζο-

Δὲν ξέρω ὡς πότε αὐτὰ τὰ θλιβερὰ θὰ συνεχίσουν νὰ υφίστανται. Δὲν ξέρω ὡς πότε οἱ ἴδιοι οἱ παράγοντες τῆς λατρείας καὶ οἱ ὑπεύθυνοι γιὰ τὴν κατήχηση τοῦ λαοῦ θὰ συνεχίζουμε νὰ μὴν ἀναλαμβάνουμε τίς εὐθύνες πού μᾶς ἀναλογοῦν. Δὲν ξέρω πού θὰ μᾶς ὁδηγήσει τὸ μέλλον.

Αὐτὰ εἶχα νὰ σᾶς πῶ ἐξομολογητικὰ καὶ μὲ διάθεση κριτικῆς καὶ αὐτοκριτικῆς. Συνεχίστε τὸ ἔργο σας. Τὸ ἔχουμε τόσο ἀνάγκη!...».

Τόσο τὸ περιεχόμενο ὅσο καὶ ὁ τόνος τῆς ἐπιστολῆς δὲν ἀφήνουν πολλὰ περιθώρια γιὰ σχολιασμό. Ἀπλῶς ξύνουν μία πληγὴ πού ὄλοι μας νοιώθουμε νὰ μᾶς πονᾷ, πού ἔχει χρονίσει πάνω στὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, καὶ πού, Κύριος οἶδε, πότε καὶ πῶς θὰ θεραπευθεῖ.

Πιθανὸν καὶ ἡ ἀπαισιοδοξία ὡς πρὸς τὴν ἴασή της, ἢ ὅποια σὲ κάποιον βαθμὸ ἔχει ἐπηρεάσει ὄλους μας, νὰ εὐθύνεται γιὰ τὴν συντήρηση τῆς χρονιότητος. Ὅταν δὲν πιστεύεις ὅτι κάτι διορθώνεται δὲν κάνεις τίποτε γιὰ νὰ διορθωθεῖ. Ἔτσι ὁμως ὑπηρετοῦμε ὄλοι μία αὐτοεκπληρούμενη προφητεία. Καὶ «πού θὰ μᾶς ὁδηγήσει τὸ μέλλον»; Ἐκτὸς ἂν δὲν μᾶς νοιάζει τὸ μέλλον...

Σκέφτομαι ὅτι τὸ νὰ παραιτούμαστε ἴσως εἶναι ἀπὸ τίς χειρότερες ἀμαρτίες. Ἄς προτείνω δύο πρακτικὸς τρόπους πού θὰ μπορούσαν νὰ βελτιώσουν ἀρκετὰ τὴν κατάσταση πού ἐπικρατεῖ κατὰ τὴν τέλεση τῶν μυστηρίων. Κατ' ἀρχὴν, διαπίστωση στὴν πράξη ὡς πολὺ ἀποτελεσματικὴ τὴν συνήθεια νὰ περιμένουμε νὰ εἰσέλθουν ὄλοι οἱ πιστοὶ στὸ ναὸ πρῶτα καὶ νὰ λάβουν τίς θέσεις τους καὶ κατόπιν νὰ ἀρχίζουμε τὸ μυστήριον τοῦ γάμου. Ἄν μάλιστα ξεκινήσουμε μὲ δυὸ λόγια-συστάσεις γιὰ προσεκτικὴ καὶ εὐλαβῆ στάση τους, τότε ἡ ἀτμόσφαιρα σχετικῆς ἡσυχίας διατηρεῖται μέχρι τέλους.

Ἀντίθετα, ἂν βάλουμε «Εὐλογητός» ἐνόσω ἀκόμη εἰσέρχονται στὸ ναὸ, ἢ ἀταξία καὶ οἱ συζητήσεις διατηροῦνται καὶ δὲν ὑποχωροῦν οὔτε ἂν διακόπτουμε καὶ κάνουμε συστάσεις κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ μυστηρίου.

Ὁ δεύτερος τρόπος ἀναφέρεται στὸ ὕψος καὶ τὴν ποιότητα τῆς ἐκφορᾶς τοῦ λόγου μας. Εἶναι περιττὸ νὰ τονίσουμε πόσο βοηθᾷ ἢ ἐπιμελημένη καὶ καθαρὴ ἄρθρωση. Ἄλλὰ πῶς νὰ διατηρήσει ἓνα τέτοιο τόνο ὁ ἱερέας ὅταν τὸν

ἔχει κυριεύσει τὸ ἄγχος τοῦ χρόνου; Ὅταν ὁ ἐπόμενος γάμος (πού ἔχει ὀριστεῖ μισὴ ὥρα μετὰ) περιμένει νὰ διακοσμήσει ἐκ νέου τὸ ναὸ, ἐνόσω οἱ μελλόνυμφοι περιφέρονται εἰδοποιούμενοι μὲ τὸ κινητὸ πότε εἶναι ἢ κατάλληλη στιγμή νὰ προσέλθουν;

Ἄν δὲν λυθεῖ τὸ πρόβλημα τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῆς πυκνότητος τῶν μυστηρίων δὲν ὑπάρχει οὔτε ἡ ἐλάχιστη περίπτωση νὰ ἀλλάξει κάτι στὸν τρόπο τελέσεώς τους. Ἄς εἴμαστε εἰλικρινεῖς μὲ τὸν ἑαυτὸ μας. Ἔχουμε λόγους νὰ μὴν θέλουμε τὴν μείωση τῶν μυστηρίων πού μποροῦν νὰ χωρέσουν σὲ μία μέρα. Ἔχουμε λόγους νὰ μὴν ἀντιστεκόμαστε στὶς ἐπιθυμίες τῶν «χριστιανῶν» (βλέπε, πελατῶν).

Κάποτε μιλοῦσα σὲ ἱερατικὴ σύναξη μιᾶς μητροπόλεως τῆς Ἀττικῆς καὶ ἐτέθη τὸ θέμα τῆς ἀπαραδέκτου καταστάσεως κατὰ τὴν τέλεση τῶν μυστηρίων. Ἐπίσης ἐτέθη καὶ τὸ θέμα τῆς ἱκανοποιήσεως ἢ ὄχι παραλόγων ἐπιθυμιῶν κατὰ τὰ μνημόσυνα. Στὴν πρότασή μου ὅτι τὰ ζητήματα αὐτὰ λύνονται μόνον μὲ τὴν δική μας ἀποφασιστικὴ καὶ ὑπὸ τὴν προϋπόθεση νὰ ξεκαθαρίσουμε τί πραγματικὰ θέλουμε νὰ συμβαίνει στὴν Ἐκκλησία, ἓνας κληρικὸς ἀντέδρασε λέγοντας: «Μὰ, ἂν τὰ κάνουμε αὐτὰ πού λέτε θὰ πᾶνε σὲ ἄλλο ναὸ». Ἀπάντησα: «Μὰ, ὄλοι οἱ ναοὶ τῆς μητροπόλεως θὰ ἐφαρμόσουν τὸ ἴδιο». «Τότε θὰ πᾶνε σὲ ἄλλη μητρόπολη». Κατέληξα: «Πατέρες, δὲν μπορούμε νὰ φτιάξουμε ὁμελέττα ἂν δὲν σπάσουμε αὐγά»...

Τότε ἐπενέβη ὁ ἐπίσκοπος ὁ ὅποιος, συμφωνώντας μαζί μου, ἀπάντησε σὲ χιουμοριστικὸ τόνο: «Δὲν καταλάβετε, πάτερ Βασίλειε; Αὐτὸ ζητᾶμε ἀπὸ σᾶς. Μιὰ συνταγὴ γιὰ ὁμελέττα χωρὶς νὰ σπάσουμε αὐγά!»

Ἡ «βιομηχανία τῶν μυστηρίων» κάνει κακὸ σὲ ὄλους μας. Στους «ἐργάτες» (δηλαδὴ ἐμᾶς) προκαλεῖ λίγο-λίγο τίς ἀρρώστιες τῆς ἀμέλειας, τῆς ἐξοικειώσεως, τοῦ σκανδαλισμοῦ. Στους «πελάτες» (τοὺς κατ' ὄνομα ἢ καὶ κατ' οὐσίαν πιστοὺς, ποιὸς ξέρει;) μεταδίδει τὴν αἴσθησιν ὅτι πρόκειται γιὰ «προϊόντα»: ἀνώνυμα, ἀσήμαντα, ἀντικαταστάσιμα· ὅπως ὄλα τὰ βιομηχανικὰ προϊόντα. Ἄλλὰ αὐτοὶ περιμένουν κάποιον νὰ τοὺς δείξει πῶς εἶναι «ποίημα κατ' ὄνομα», «ἐκλεκτὸς λαός», «χριστοὶ Κυρίου»... Ποιὸς θὰ τὸ κάνει;

† Πρωτοπρ. Κωνσταντίνος Δεληγιάννης (1927-2008)

Ἀπεβίωσεν αἰφνιδίως τὴν 7ην Μαΐου ἐ.ε. ὁ π. Κων/νος Δεληγιάννης, μετὰ τὸ πέρασ τοῦ συμβουλίου τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ὁρφανοτροφείου Βουλιαγμένης, ὅπου ἐπὶ εἰκοσιπενταετίαν διετέλεσεν Γενικὸς Γραμματεὺς καὶ Διευθύνων Σύμβουλος αὐτοῦ.

Ὁ ἐκλιπὼν ἐγεννήθη εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ἀνετράφη ὑπὸ τῶν εὐσεβῶν γονέων του «ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου».

Ἀπὸ τῆς ἐφηβικῆς του ἡλικίας ὑπῆρξεν βοηθὸς εἰς τὰς πρώτας κατασκηνώσεις τὰς ὁποίας εἶχε ἰδρύσει εἰς τὴν ἐνορίαν του ὁ αἰμνηστος Ἐθνοϊερομάρτυρας π. Χαράλαμπος Παναγιωτόπουλος καθὼς καὶ πλούσιον προνοιακὸν ἔργον κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Κατοχῆς.

Ἐσπούδασεν εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν Ἀθηνῶν. Νυμφευθεὶς τὴν Διαμαντούλαν Γρηγοροπούλου ἀπέκτησεν τρία ἐκλεκτὰ τέκνα καὶ διεκρίθη ὡς ὑποδειγματικὸς οἰκογενειάρχης.

Τὸ ἔτος 1952 ἐχειροτονήθη διάκονος καὶ κατόπιν πρεσβύτερος τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Κυνοσάργους, ὑπὸ τοῦ βοηθοῦ Ἐπισκόπου Ρωγῶν Διονυσίου Ψαριανοῦ κατ' ἐντολὴν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Σπυρίδωνος Βλάχου.

Ἐπὶ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Ἱερωνύμου Α' ἐτοποθετήθη εἰς διαφόρους ὑπηρεσίας τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ὅπου ὑπῆρέτησεν ὡς γραμματεὺς τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου, Προσωπάρχης, Εἰσηγητῆς καὶ στενὸς συνεργάτης τοῦ τότε Πρωτοσυγκέλλου Ἀρχιμ. Σωτηρίου Τράμπα.

Ἐπὶ Ἀρχιεπισκόπου Σεραφεὶμ ἐτοποθετήθη ὡς Γενικὸς Γραμματεὺς καὶ Διευθύνων Σύμβουλος τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ὁρφανοτροφείου Βουλιαγμένης, ὅπου ἐπὶ μίαν ὀλόκληρον εἰκοσιπενταετίαν ἐδαπάνησεν ὅλας τὰς δυνάμεις καὶ τὴν ἐμπειρίαν του εἰς τὸ πολυεύθυνον ἔργον τῆς διοικήσεώς του.

Κατέστησεν μετὰ τοῦ συνεφημερίου του αἰμνηστοῦ π. Κων/νου Ἀνδρουλάκη τὸν Ναὸν τῆς Κοιμήσεως Θεοτόκου Κυνοσάργους κέντρον λατρευτικῆς ζωῆς, ἐνῶ ἀμφότεροι συνετέλεσαν εἰς ἐκ θεμελιῶν ἀνέγερσιν τοῦ μεγαλοπρεποῦς σημερινοῦ ναοῦ καὶ τὴν ἀγιογράψισίν του.

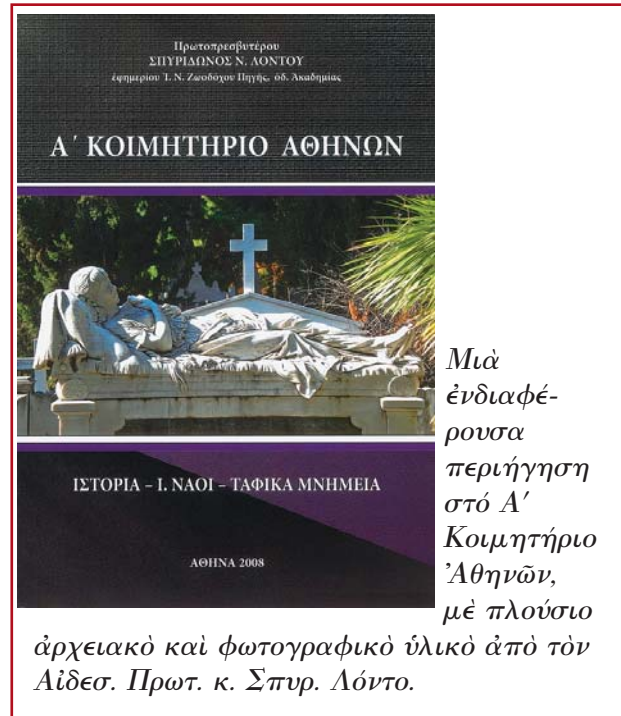
Πρωτοπρεσβυτέρου Ἡλία Δροσινοῦ

Κατὰ τὰ πενήτηκοντα ἕξ ἔτη τῆς ἱερωσύνης του διῆλθεν εὐεργετῶν, προσφέρων, καλλιεργῶν τὴν ἀρετὴν, παραμυθούμενος τοὺς θλιβομένους, ἐλεῶν καὶ τρέφων διὰ τῶν ὑποδειγματικῶν συσσιτίων τῆς ἐνορίας του ἑκατὸν πενήτηκοντα πτωχοὺς εἰς καθημερινὴν βάσιν.

Διῆλθεν, εὐεργετῶν πάντα πάσχοντα ἀδιακρίτως, ἰδιαίτερος δὲ τὰ παιδιὰ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ὁρφανοτροφείου Βουλιαγμένης, εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ὁποίου εὗρισκον τὸν φιλόστοργον πατέρα, τὸν σοφὸν παιδαγωγόν, τὸν παρήγορον ἄγγελον.

Ἡ ζωὴ καὶ ἡ δρᾶσις τοῦ π. Κωνσταντίνου Δεληγιάννη, θὰ ἀποτελέσῃ κεφάλαιον τῆς συγχρόνου ἐφημεριακῆς μας ἱστορίας καὶ μῆνυμα πρὸς ὅλους ἐμᾶς τοὺς πρεσβυτέρους.

Μὲ τὸν θάνατόν του προσετέθη ἓνας ἀκόμη τιμώτατος κρίκος εἰς τὴν τετιμημένην ἀλυσίδα τῶν πρεσβυτέρων τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν οἱ ὁποιοὶ κοσμοῦν τὴν θριαμβεύουσαν Ἐκκλησίαν.

Μιὰ ἐνδιαφέρουσα περιήγηση στὸ Ἀ' Κοιμητήριο Ἀθηνῶν, μὲ πλούσιο ἀρχεϊακὸ καὶ φωτογραφικὸ ὕλικὸ ἀπὸ τὸν Αἰδεσ. Πρωτ. κ. Σπυρ. Λόντο.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Τοῦ κ. Κωνσταντίνου Χολέβα

Μνήμη Νεομαρτύρων τοῦ 1922

Τὴν Κυριακὴ πρὸ τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος τίμησε, ὅπως κάθε χρόνο, τὴν μνήμη τοῦ Ἁγίου Χρυσόστομου Σμύρνης καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἀναιρεθέντων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν κατὰ τὴν μικρασιατικὴν Τραγωδίᾳ τοῦ 1922. Θυμόμαστε τὶς πανάρχαιες κοιτίδες τοῦ Ἑλληνισμοῦ στὴν Μικρασία καὶ στὸν Πόντο, μνημονεύουμε τοὺς Ἁγίους ποὺ γέννησε ἡ Μικρασιατικὴ γῆ ἐπὶ 2000 χρόνια, ἀνάβουμε ἓνα κερὶ στὴ μνήμη προγόνων, συγγενῶν καὶ φίλων ποὺ χάθηκαν κατὰ τὴν σφαγὴ καὶ τὴν καταστροφή. Διδάσκουμε στὰ παιδιὰ μας ὅτι ὡς Χριστιανοὶ δὲν μισοῦμε οὔτε τρέφουμε αἰσθήματα ἐκδικήσεως, ὅμως ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ δὲν σβήνουμε ἐπιλεκτικὰ κάποιες σελίδες τῆς Ἱστορίας μας. Ἐνδιαφέρουσες ἦταν οἱ ἐπισημάνσεις, τὶς ὁποῖες ἔκανε κατὰ τὴν σχετικὴ ὁμιλία του στὸν Ἱερό Ναὸ Ἁγίου Νικολάου Νικαίας ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Νικαίας κ. Ἀλέξιος: «Σήμερα, 86 χρόνια μετὰ τὴν τραγωδίᾳ, οἱ περιοχές τῆς Μ. Ἀσίας μιλοῦν ἑλληνικά, τὰ μνημεῖα διαλαλοῦν τὴν ἑλληνικότητά τους, οἱ βυζαντινὲς Ἐκκλησιές, μὲ κακοποιημένες τὶς τοιχογραφίες τους, διακηρύσσουν τὴν Ὁρθοδοξία. Κλείσανε μὲ τὶς λόγχες τὰ στόματα, μὰ δὲν φιμώνεται ἡ ἱστορία. Στὴν Κεντρικὴ Τουρκία, κυρίως στὴν Καππαδοκία, εἶναι ἐντονη ἀλλὰ καὶ σιωπηλὴ ἡ παρουσία τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἀκόμη καὶ οἱ Τοῦρκοι ξεναγοὶ ἀναγκάζονται νὰ ἀναφερθοῦν στὴν ἱστορία. Στὸ Ὁργκούπ, τὸ γνωστὸ Προκόπι, ἐπισημάνθηκε τελευταία ὑπόγειο κρυφὸ σχολεῖο. Καὶ οἱ Δήμαρχοι καλοῦν τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη νὰ λειτουργήσῃε στους Ναοὺς ποὺ ἄφησαν οἱ Ἕλληνες καὶ κακοποίησαν οἱ Ὀθωμανοί, ἀλλὰ τώρα ἀνα-

σπλώνονται γιὰ λόγους εὐνόητους. Τιμώντας σήμερα τοὺς Νοεμάρτυρες ἐπόνυμους καὶ ἀφανεῖς, προβάλλουμε τὴ θυσία τῶν νεκρῶν καὶ τὸν τίμιον ἰδρώτα τῶν ζώντων. Καλοῦμε τὴ νεολαία νὰ συνεχίσει τὸν ἀγῶνα στὴ σκιά ἐνδόξων προγόνων».

Ὁ Σμύρνης Χρυσόστομος

Ὁ Ἅγιος Ἐθνοϊερομάρτυς Χρυσόστομος Καλαφάτης, Μητροπολίτης Δράμας κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος καὶ Μητροπολίτης Σμύρνης ἀπὸ τὸ 1910 μέχρι καὶ τὸ μαρτύριό του τὸν Αὐγούστο τοῦ 1922, ὑπῆρξε πρότυπο κληρικοῦ καὶ ἀγωνιστοῦ. Σὲ σχετικὴ Ἐγκύκλιό του μὲ ἡμερομηνία 1.09.08, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γλυφάδας κ. Παῦλος σκιαγραφεῖ τὴν προσωπικότητα τοῦ μαρτυρικοῦ Ἱεράρχου γράφων μεταξὺ ἄλλων τὰ ἑξῆς: «10 Μαΐου 1910. Φθάνει στὴ Σμύρνη, ὡς νέος Μητροπολίτης τῆς. Ἡ δρᾶση του καὶ πάλι φλογερή. Τὸν ἀπειλοῦν μὲ ἐξορία. Κηρύττει τὴν Ἐκκλησία τῆς Σμύρνης «ἐν διωγμῷ». Γράφει γι' αὐτὸν ὁ πρέσβυς τῆς Γερμανίας στὴν Κωνσταντινούπολη Βόλφ Μέττερνιχ: «Δύναμαι νὰ διαβεβαιώσω ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς Κλῆρος τῆς Σμύρνης, κατὰ τὴν ἀγωνιώδη περίοδο τῶν ταραχῶν, ἐξήρθη εἰς τὸ ὕψος τοῦ καλύτερου ἐπὶ γῆς Κλήρου». Καὶ μετὰ ἀπὸ δώδεκα χρόνια ἦρθε τὸ μαρτύριο τοῦ Χρυσόστομου καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ... 25 Αὐγούστον 1922. Ὁ Μητροπολίτης δηλώνει: «Παράδοσις τοῦ Ἑλληνικοῦ Κλήρου, ἀλλὰ καὶ ὑποχρέωσις τοῦ καλοῦ Ποιμένος εἶναι νὰ παραμείνει μὲ τὸ ποίμνιόν του». 27 Αὐγούστον 1922. Τονίζει ὁ Ἅγιος: «Ἐφ' ὅσον καὶ ἓνας ἀκόμη, ἐκ τῶν πιστῶν τοῦ ποιμνίου μου, εὐρίσκεται ἐδῶ, θὰ μείνω καὶ ἐγὼ ἐδῶ». Καὶ ἔμεινε, μέχρι τὸ μαρτύριο, πιστὸς στὴν ἀποστολὴ του καὶ στὸ σταυρὸ, ποὺ πάντα ἤθελε νὰ σηκῶσει»!

Ἡ ὁσία Μεθοδία τῆς Κιμώλου

Στις 5 Ὀκτωβρίου ἡ Ἐκκλησία μας τιμᾷ τὴν μνήμη τῆς Ὁσίας Μητρὸς ἡμῶν Μεθοδίας, ἡ ὁποία γεννήθηκε τὸ 1865 στὴν Κίμωλο καὶ κοιμήθηκε τὴν Κυριακὴ 5.10.1908 στὸ ἴδιο νησί. Γιὰ τὸν βίο καὶ τὴν ἀγιότητά της διαβάζουμε σχετικὰ ἀπὸ τὸ βιβλίο «Ἐν Ἀγρυπνίαις Ε'», τὸ ὁποῖο περιλαμβάνει ὁμιλίες τοῦ Πανοσιολογιωτάτου Ἀρχιμ. Ἰακώβου Μπιζαούρη, Ἡγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἀσωμάτων Πετράκη (ἔκδοσις τῆς Μονῆς, Ἀθήναι 2008): «Ἦταν τόση ἡ ἀποστροφή της πρὸς τὸ κοσμικὸ φρόνημα καὶ τὶς κοσμικὲς φροντίδες, ὥστε αὐτοπεριορίσθηκε σὲ ἓνα μικρὸ κελὶ εἰς τὸ Στιάδι, στὸ Μέσα Κάστρο τῆς Κιμώλου, δίπλα ἀπὸ τὸν Ἱερὸ Ναὸ τῆς Γεννήσεως τοῦ Κυρίου, ὅπου καὶ ζοῦσε ὡς ἔγκλειστος. Ἀπὸ τὸ κελὶ της ἐξερχόταν μόνο σὲ μεγάλη ἀνάγκη καὶ πάντοτε γιὰ τὸ συμφέρον τοῦ πλησίον, πρὸς τὸ ὁποῖο ἀποσκοποῦσε ἡ Ὁσία. Ἡ ζωὴ της ἰσαγγελη. Ἀσκησι, νηστεία, ἀγρυπνία, δάκρυα, ἀδιάλειπτη προσευχή. Τὸ κρεβάτι της ξύλινο, χωρὶς στρώμα. Ἰσα πού τὸ χρησιμοποιοῦσε καθὼς ἡ νύκτα ἦταν γιὰ τὴν προσευχή..... Ἀναφέρονται θαύματά της πολλά, τὰ ὁποῖα τέλεσε τόσο ἐν ζωῇ, ὅσο καὶ μετὰ θάνατον.

Οἱ Κιμῶλιοι, ἔχουν νὰ διηγηθοῦν σχετικῶς πολλά. Τὸ μεγαλύτερο ὅμως καὶ οὐσιαστικότερο θαῦμα εἶναι αὐτὴ καθ' ἑαυτὴ ἡ ὑπαρξὴ τῆς Ὁσίας, ἡ ὁποία σὲ καιροὺς πνευματικῶς δυσχεμερῶν ἀνεδείχθη μιμητὴς Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀκολουθώντας τὴν ἀγγελικὴ πολιτεία εἰς τὴν ἀκροτάτη μορφὴ... Σήμερα τὰ Τίμια Λείψανά της, μετὰ τὴν ἑκταφί,

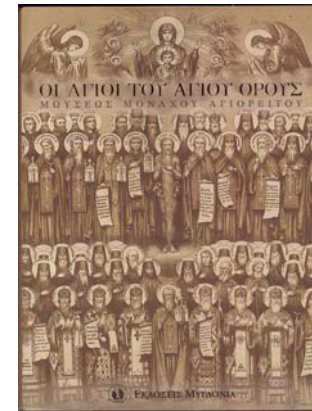
ἔχουν ἐναποθεθεῖ εἰς τὸν Ἱερὸ Ναὸ Ἁγίου Σπυρίδωνος καὶ Ἁγίων Τεσσαράκοντα Μαρτύρων Κιμώλου, ὅπου προστρέχουν προσκυνητικῶς πολλοὶ Χριστιανοὶ γιὰ νὰ ἐπιτύχουν τὴ μεσιτεία τῆς Ὁσίας εἰς τὰ προβλήματά τους, κυρίως τὰ πνευματικά».

Ἀποστολικά μηνύματα

Ἀπὸ τὶς «Πρότυπες Θεσσαλικὲς Ἐκδόσεις» τῶν Τρικάλων κυκλοφορήθηκε τὸ βιβλίο τοῦ πολυγραφοτάτου κληρικοῦ καὶ λογίου Πρωτοπρεσβυτέρου Πολυκάρπου Τύμπα με τίτλο: «Ἀποστολικά Μηνύματα» καὶ ὑπότιτλο: 52 Κηρύγματα στὶς Ἀποστολικὲς Περικοπὲς τοῦ Ἐνιαυτοῦ. Τὸ βιβλίο ἀφιερώνεται ἀπὸ τὸν συγγραφέα «στοὺς ἀγαπητοὺς μου ἐνορίτες καὶ ἀκροατὲς τῶν θείων κηρυγμάτων τοῦ ἱεροῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Ἁγίου Νικολάου Τρικάλων με τὴν εὐχὴ νὰ γίνουν καὶ ποιητὲς τοῦ θείου λόγου». Στὸ τέλος τοῦ βιβλίου παρατίθεται εὐρετήριο ὀνομάτων καὶ ὄρων καθὼς καὶ εὐρετήριον ἀγιογραφικῶν χωρίων. Ὁ π. Πολύκαρπος γράφει ἀπλά, κατανητὰ καὶ μεταδίδει με τὸν λόγο καὶ τὴν γραφίδα τοῦ τὸν Λόγο τοῦ Θεοῦ σὲ κάθε ἄνθρωπο πού ζητεῖ νὰ ξεδιψᾷσει πνευματικά. Παραθέτουμε ἓνα μικρὸ δείγμα γραφῆς ἀπὸ τὴν ἐρμηνεία τοῦ Ἀποστολικοῦ ἀναγνώσματος τῆς Κυριακῆς τῶν Ἁγίων Πατέρων τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου (Τίτ. γ' 8-15). «Πολλοὶ Χριστιανοὶ ξοδεύουν τὸν χρόνο τους σὲ συζητήσεις ἄσκοπες καὶ πολλὲς φορὲς ἐνοχες καὶ ἀμαρτωλές, πού διαφθείρουν καὶ μολύνουν τὴν ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα. Συζητήσεις, πού ἀναφέρονται στὸ κακὸ, στὸ ἔγκλημα καὶ στὴν ἀνηθικότητα, πού δὲν οἰκοδομοῦν καὶ πρέπει νὰ ἀποφεύγονται. Εἶναι ὅμως καὶ οἱ διαλογικὲς συζητήσεις καὶ πολυλογίες πού προκαλοῦν οἱ διεστραμμένοι αἰρετικοὶ καὶ πλανημένοι στὰ θέματα τῆς πίστεως ἄνθρωποι. Αὐτοὶ δὲν συζητοῦν γιὰ νὰ μάθουν, ἀλλὰ γιὰ νὰ διδάξουν τοὺς ἄλλους με σκοπὸ νὰ τοὺς παρασύρουν στὴν αἵρεση καὶ στὴν πλάνη τους... Οἱ συζητήσεις μας αὐτὲς δὲν ἔχουν κανένα πρακτικὸ ἀποτέλεσμα. Διότι, «ἀστοχήσαντες περὶ τὴν ἀλήθειαν», ἐπιμένουν με πείσμα καὶ ἐγωισμό στὶς ἀπόψεις τους».

ΒΙΒΛΙΟ

παρουσίαση

Μουῦσῶς Μοναχοῦ
Ἁγιορείτου

Οἱ Ἅγιοι
τοῦ Ἁγίου Ὁρους.
Μυθονία 2008.

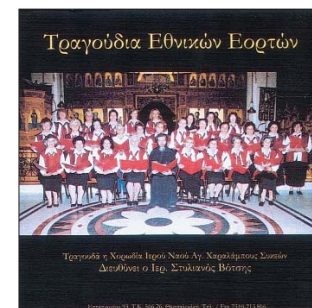
Σὲ ἓναν καλαίσθητο τόμο, ὁ π. Μωυσῆς, Γέρων τῆς Καλύβης τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, στὴν Ἱ. Σκήτη τοῦ Ἀγ. Παντελεήμονος, τῆς Ἱ. Μ. Κουτλουμουσίου, ἀπὸ τοὺς πλέον γνωστοὺς ἀγιορείτες λογίους μοναχοῦς, τόσο ἀπὸ τὰ βιβλία καὶ τὰ ἄρθρα του, ὅσο καὶ ἀπὸ τὶς διαλέξεις καὶ τὶς συμμετοχὲς του σὲ συνέδρια, χρόνια τώρα, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐπιμέλεια τοῦ εὐφήμως γνωστοῦ περιοδικοῦ «Πρωτάτου», παρουσίασε πρόσφατα τοὺς βίους καὶ τὰ θαυμαστά ἔργα 450 Ἀγιορειτῶν Ἁγίων, πού σημάδεψαν τὰ πλέον τῶν χιλιῶν ἔτη τῆς ἀθωνικῆς ἱερῆς ἱστορίας. Στὸν περικαλλὴ αὐτὸ τόμο, ἔργο ζωῆς γιὰ τὸν συγγραφέα του, οἱ ἅγιοι βιογραφοῦνται

καὶ δημοσιεύονται οἱ κυριότερες εἰκονογραφικὲς ἀπεικονίσεις τους, με βάση τόσο τὴν ὑπάρχουσα βιβλιογραφία, ὅσο καὶ τὸν πλοῦτο τῆς ὀρθόδοξης εἰκονογραφίας πού ὑπάρχει σὲ κάθε γωνιὰ τοῦ Ἁγιωνύμου Ὁρους. Τὸ βιβλίο αὐτὸ τοῦ π. Μωυσῆ μπορεῖ νὰ λειτουργήσῃ σὲ διάφορα ἐπίπεδα, κι αὐτὴ εἶναι ἴσως ἡ μεγαλύτερη ἐπιδειξίοντα πού ἔχει ἐπιδείξει ὁ –ἦδη καταξιωμένος, δόκιμος καὶ καλλιεπής– συγγραφέας του. Μπορεῖ νὰ χρησιμοποιηθεῖ ἀπὸ τὸν ἱστορικὸ καὶ τὸν ἀγιολόγο, ἀπὸ τὸν φιλόλογο καὶ τὸν θεολόγο, ἀλλὰ μπορεῖ παραλλήλως καὶ νὰ ἀποτελέσει δόκιμο ψυχοφελὲς ἀνάγνωσμα, γιὰ τὸν κάθε φιλάγιο καὶ φιλαθωνίτη πιστό. Ἄν σὲ αὐτὰ προσθέσουμε τὴν ἐπιμελημένη εἰκονογράφησή του θὰ μπορούσαμε νὰ συμπεράνουμε ὅτι θὰ εἶναι χρήσιμο καὶ γιὰ τὸν σύγχρονο ἀγιογράφο, πού θὰ ἤθελε νὰ βρεῖ εἰκονογραφικὰ πρότυπα γιὰ τὴν δουλειά του, ἀλλὰ καὶ νὰ διαβάσει βιογραφικὰ καὶ συναξαριακὰ στοιχεῖα, πού θὰ τὸν βοηθήσουν νὰ σχηματίσει τὸν εἰκονογραφικὸ τύπο κάθε ἁγίου. Εἶναι λοιπὸν μεγάλη ἡ προσφορά τοῦ π. Μωυσῆ στὴν ἀγιορείτικὴ βιβλιογραφία καὶ στὸ πολυπόικλο ἀναγνωστικὸ κοινό, ἀλλὰ καὶ πολὺπλευρὴ ἡ ὠφέλεια πού μπορεῖ νὰ προκύψῃ ἀπὸ τὴν μελέτη τοῦ βιβλίου αὐτοῦ.

Μ. Γ. ΒΑΡΒΟΥΝΗΣ

ΔΙΣΚΟ

παρουσίαση

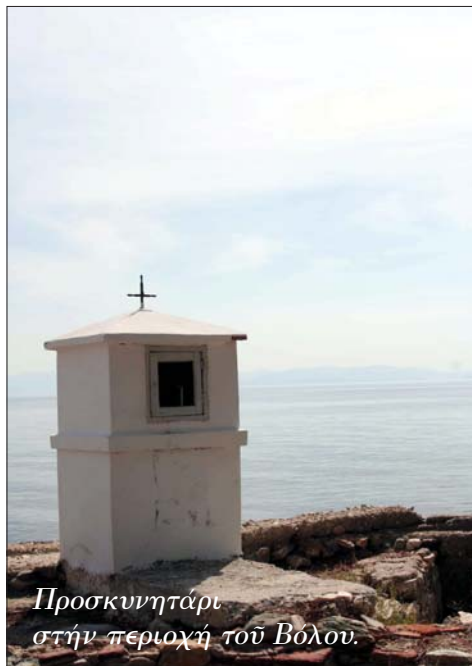
«ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ
ἘΘΝΙΚΩΝ
ΕΟΡΤΩΝ»

Τραγουδᾷ ἡ Χορωδία
Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγ. Χα-
ραλάμπους Συκεῶν
Διευθύνει ὁ Ἱερ.
κ. Στυλιανὸς Βότσης

Ὁ νοῦς πῆρε νὰ ταξιδεύῃ στὰ βορεινὰ τοῦ τόπου μας. Στὴν Ἱερὰ Μητρόπολη Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως. Στὴν ἐνορία Ἁγίου Χαρα-

λάμπους Συκεῶν. Ἐφημέριος τοῦ ναοῦ ὁ πατήρ Στυλιανὸς Βότσης. Ἀνάμεσα στὶς μῦριες πνευματικὲς του ἐννοίες οἰκονόμησε λίγο χρόνο καὶ γίνθηκε ὑπεύθυνος μιᾶς χορωδιακῆς σύναξης 30 κυριῶν. Κάτω ἀπὸ τὸ φιλόξενο θόλο τοῦ ναοῦ μελωδικὰ κύματα οἱ φωνές τους, ὀκτῶ χρόνια τώρα, περιδιαβαίνουν στὰ ὀλόδροσα λιβάδια τῶν θρησκευτικῶν, πατριωτικῶν καὶ νοσταλγικῶν τραγουδιῶν. Ἀπὸ τὸ Μάιο τοῦ 2006 ἠχογράφησαν σὲ ψηφιακὸ δίσκο, με μόνη μουσικὴ ἀρματωσιά τῆ φωνή τους, 16 τραγούδια ἔθνικων ἑορτῶν κυρίως γιὰ νὰ βοηθήσουν τὰ σχολεῖά μας. Ὁ ἀγγελόφωνος ἅγιος Ἰωάννης Κουκουζέλης ἄς προστατεύῃ τοῦτο τὸ ταπεινὸ μουσικὸ κεράκι.

ΜΑΡΙΝΕΛΛΑ ΠΟΛΥΖΩΤΗ

Προσκυνητᾶρι
στὴν περιοχή τοῦ Βόλου.

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

«Ένεδιδύσκετο πορφύραν και βύσσον, εύφραινόμενος καθ' ήμέραν λαμπρως...»

«ΚΑΚΗ ΚΑΙ ΚΑΛΗ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ»

(Λουκ. 16,19-31)

Συχνά σ' αυτή τή ζωή ο Θεός προσφέρει σέ πολλούς ανθρώπους πλούσια τά αγαθά Του. Δυστυχώς όμως οι περισσότεροι από αυτούς που παίρνουν τά δώρα του Θεού, τά χρησιμοποιούν μόνο για τή δική τους καλοπέραση και άδιαφορούν τελείως για τούς άλλους. Και ένα τέτοιο κακό παράδειγμα μās παρουσιάζει ο Εύαγγελιστής Λουκάς στο ιερό Εύαγγέλιο. Πρόκειται για τή γνωστή παραβολή του πλούσιου και του Λαζάρου. Κακός δέν είναι βέβαια ο πλούτος, αλλά ο άνθρωπος είναι κακός που κακώς τόν χρησιμοποιεί. Όχι ως διαχειριστής, αλλά ως σφετεριστής και κύριος του πλούτου. Πότε δηλαδή; Όταν τόν διαχειρίζεται και τόν διαθέτει:

Σέ άμαρτωλούς σκοπούς και άσωτείς. Ο ιερός Χρυσόστομος που ασχολήθηκε ιδιαίτερα με τόν πλούτο γράφει: «Ο πλούτος δέν είναι αυτός που καταδικάζει τόν άνθρωπο, αλλά ή διαχείρισή του. Ούτε πάλι ή φτώχεια είναι εκείνη που σώζει τόν φτωχό, αλλά ή ύπομνη με τήν όποία ο άνθρωπος του Θεού τήν αντιμετώπιζει. Αν αντιστράφηκαν οι όροι στην άλλη ζωή για τόν πλούσιο και τόν φτωχό Λάζαρο, είναι γιατί ο μέν πλούσιος έδειξε σκληροκαρδία και κράτησε μόνο για τόν έαντό του τήν ωφέλεια του πλούτου, ο δέ Λάζαρος άγόγγυστα και καρτερικά ύπέμεινε τή δοκιμασία του». Έτσι λοιπόν, πλούσιοι, χαρτοπαίκτης και άμαρτωλοί τόν κατασπαταλούν σέ άσωτη και άκόλαστη ζωή. Δέν τούς ενδιαφέρουν τά δικαιώματα εκείνων που εργάζονται σκληρά και που κακώς άμείβονται με μισθούς πείνας, οι εργάτες δηλαδή και οι ύπάλληλοί τους. Θεός τους, αυτών των πλουσίων, είναι ή κοιλιά τους, θεότητά τους ή άνηθικότητα. Έκει θυσιάζουν τά πάντα, αλλά και

Σέ έπιδείξεις και ματαιοδοξίες. Αυτό συνέβαινε με τόν πλούσιο του Εύαγγελίου που μās διηγείται ο Κύριος. Η τόν ένα, ή τόν άλλο, ή και τά δύο μαζί. Δηλαδή και τήν κοιλιόδουλεια και τήν ματαιοδοξία. Γι' αυτό φορούσε «πορφύραν και βύσσον», σαν να ήταν ήγεμόνας και βασιλιάς, πανίσχυρος. Έτσι φανταζόταν τόν έαντό του ο ταλαίπωρος!... Αυτή ήταν ή ματαιοδοξία του, ή κοιλιόδουλεια και ή άκόλασία του, που έτρεφε ή έλλειψη τής ταπεινοφροσύνης και τής αγάπης.

**Πρωτοπρ. κ. Στυλιανού Άνανιάδη,
Ι. Μ. Δημητριάδος και Άλμυρού**

Άλλά και στην έποχή του βλέποντας ο ιερός Χρυσόστομος τήν άδικη και σκληροκαρδη συμπεριφορά πολλών πλουσίων άναγκάστηκε να γράψει: «Δέν κατηγορώ τόν πλούσιο αλλά τόν άρπαγα. Άλλο δέ πλούσιος και άλλο άρπαγας. Άλλο εύπορος και άλλο πλεονέκτης. Είσαι πλούσιος; Δέν σε έμποδίζω. Είσαι άρπαγας; Σέ κατηγορώ. Έχεις τά δικά σου; Να τά χαιρέσαι. Παίρνεις ξένα; Δέν θα σωπάσω...».

Σέ ιεραποστολές και θρησκευτικούς σκοπούς. Μεγάλη είναι ή ήθικη κρίση που περνάει στις μέρες μας ο κόσμος. Άμόρφωτος, άπαιδαγώγητος, άνερμάτιστος και βαθιά νυχτωμένος πολυς λαός, γι' αυτό και γίνεται εύκολη λεία σέ άντεθνικές και άντιθρησκευτικές προπαγάνδες. Και έχει ανάγκη ιεραποστολής. Ένός έπανευαγγελισμού για τόν μήνυμα του εύαγγελίου. Λοιπόν τί κάθεται και τί σκέπτεσαι και μένεις άναποφασιστος, χριστιανέ; Έχεις; Ο Θεός σου έδωσε και έχεις; Δώσε, σκόρπισε, άφού έχεις. Καλύτερα δέν μπορείς να τά διαθέσεις.

Στήν άγαθοεργία τήν άγνή. Τι να τά κάνεις, άνθρωπε; Έδώ θα μέινουν αυτά που έχεις και συ θα φύγεις. Η θα σου τά πάρουν οι κληρονόμοι και συ πρό του φοβερού βήματος θα τρέμεις. Δίπλα σου, κοντά σου, οι φτωχοί, οι άνάπηροι, οι γυμνοί, οι όρφανοί. Κοντά σου τά φιλανθρωπικά ιδρύματα τής χώρας. Τά σπίτια γαλήνης τής μητρόπολής σου. Η οικογένεια ή όρφανεμένη και ή κοινωνία ή καχεκτική. Όλοι αυτοί είναι σύγχρονοι Λάζαροι. Και στέκονται στο κατώφλι τής πόρτας σου.

Άγαπητοί μου άδελφοί, μακριά από μās ή πολυτέλεια και ή κοιλιόδουλεια. Η άσωτία και ή έπιδειξη. Δέν είναι σκοπός τής ζωής μας ή ένδυμασία και ή τροφή. Είναι μέσα. Δέν ζούμε για να τρώμε. Άλλά τρώμε για να ζούμε. Και για να είναι οι καρδιές και τά χέρια άνοιχτά στον πόνο, στην κρυφή φτώχεια, στις άνάγκες των συνανθρώπων μας, των έλαχίστων άδελφών του Κυρίου.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ στιγμιότυπα

Φωτογραφίες του Χρήστου Μπόνη
και των Έρωτων Μητροπόλεων

Στήν έορτή του Ι. Ν. Παναγίας Παντάνασσας στο Υπ. Έθνικης Άμύνης παρέστη ο Μακαριώτατος (8.09.08).

Στιγμιότυπο από τις τελετές για τόν έορτασμό τής μνήμης του Άγίου Βησσαρίωνος στα Τρίκαλα με τή συμμετοχή του Μακαριωτάτου κ. Έρωτύμου (13.09.08).

Έορτές στη Σκιάθο για τά 201 χρόνια από τήν ύψωση τής πρώτης έλληνικης σημαίας στην Ι. Μ. Εύαγγελιστρίας και 45 από τή βύθιση του ύποβρυχίου Κατσώνης (14.09.08).

Λιτάνευση τής Ι. Εικόνας τής Άγίας Σοφίας από τόν χιλιόχρονο παρεκκλήσιο στα γραφικά δρομάκια του Ναυπλίου με τόν Μπούρτζι στο βάθος (17.09.08).

Ο Μακαριώτατος και ο Σεβ. Κορίνθου κατά τόν Διεθνές Συνέδριο Παμπελοποννησιακών Σπουδών που πραγματοποιήθηκε στην Κόρινθο (27.09.08).

Με τούς Υπουργούς Έσωτερικών και Οικονομίας συναντήθηκε ο Μακαριώτατος και τά Μέλη τής Δ.Σ. στην Ι. Μ. Πεντέλης (30.09.08).